

T.C
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRETİMİN
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARI VE DERSE KARŞI TUTUMLARINA
ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Serhat BOZKURT

Niğde

Ocak, 2018

T.C
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRETİMİN
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARI VE DERSE KARŞI TUTUMLARINA
ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serhat BOZKURT

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Salih ÖZKAN

Niğde
Ocak, 2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler Dersinde Etkinlik Temelli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.../.../...

(İmza)

Serhat Bozkurt

ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI

Serhat Bozkurt

ONAY SAYFASI

Dr.Öğr.Üyesi SALİH ÖZKAN danışmanlığında SERHAT BOZKURT tarafından hazırlanan "Sosyal Bilgiler Dersinde Etkinlik Temelli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı (Y.L.) Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

12 / 04 / 2018

JÜRİ :

Danışman : Dr.Öğr.Üyesi SALİH ÖZKAN

Üye : Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Üye : Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA

.....
.....
.....

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR
Enstitü Müdür V.

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRETİMİN
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARI VE DERSE KARŞI TUTUMLARINA
ETKİSİ

BOZKURT, Serhat

Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Salih ÖZKAN

Ocak 2018

21. yüzyılda dünyada meydana gelen değişimler her alanda olduğu gibi eğitim alanında da bazı değişiklikler olmasını gerekli kılmaktadır. Eğitim sisteminin dinamik bir yapıda olması, yeni bilgilerin hayatımıza girmesi, eğitimde çeşitli arayışları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle birçok ders de olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde de farklı yöntemler ele alınmaktadır. Bu yöntemlerden biri de etkinlik temelli öğretimdir. Yapılan bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersinde etkinlikle öğretimin, öğrenci üzerindeki tutumu ve öğrencilerin akademik başarısına etkisinin ortaya konulmasıdır.

Yapılan bu çalışmada yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada deney grubu ve kontrol gruplarına, deney öncesi ve deney sonrası 20 sorudan oluşan başarı testi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Kayseri ili Melikgazi ilçesine bağlı 75. Yıl İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Ortaokulunda öğrenim gören 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem 6/A (deney grubu) ve 6/B (kontrol grubu) sınıflarındaki toplam 48 öğrenciden meydana gelmektedir. Araştırmada çoktan seçmeli başarı testi ve tutum ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan başarı testi daha önce uygulanmamış olup, geçerliliği ve güvenilirliği araştırılıp test edilmiştir. Uygulama sürecinde deney grubu ve kontrol grubu olmak üzere iki grup bulunmaktadır. Etkinlik öncesi her iki gruba da ön test uygulanarak daha sonra sadece deney grubuna etkinlik uygulanmıştır. Sürecin sonunda iki gruba da son test uygulanıp başarılar ve akademik tutumlar karşılaştırılmıştır. Toplanan veriler, betimsel analizde standart sapma, yüzde, frekans, aritmetik ortalama, T testi, tekrarlı ölçüm analizleri yapılmıştır. Sonuç olarak etkinlik uygulanan deney grubunda başarı ve tutum olarak anlamlı farklar ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Eğitimi, Etkinlik, Başarı,
Yapılandırmacılık, Etkinlik Temelli Öğretim, Tutum

ÖN SÖZ

Günümüz eğitim sistemi sürekli bir değişim ve gelişim içerisindedir. Eğitim sisteminin değişmesi ve gelişmesi, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu değişime ayak uydurmalarını gerekli kılmaktadır. 2005 yılında eğitim sistemimize giren yapılandırmacı anlayış, eğitimde büyük yenilikleri de beraberinde getirmiştir.

Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı eğitim anlayışı ile öğrencinin derse aktif katılımı söz konusu olmuştur. Bu eğitim anlayışı da farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasına özellikle etkinlik temelli öğretimin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Bu nedenle bu çalışma, Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretimin öğrencilerin başarılarına ve bununla birlikte öğrencilerin tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana en büyük katkıları ve destekleri sağlayan, araştırmam boyunca yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Salih ÖZKAN'a, tez sürecinde bana destek ve yardımcı olan değerli arkadaşım Arş. Gör. Ahmet DURMAZ'a sonsuz teşekkürlerimi sunar, ayrıca sabır ve destekleriyle beni hiç yalnız bırakmayan, manevi desteğini esirgemeyen değerli aileme ve sevgili eşim Dilek BOZKURT'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Serhat BOZKURT

Niğde 2018

ABSTRACT
MASTER'S THESIS

**THE EFFECTIVENESS OF ACTIVITY BASED TEACHING IN SOCIAL
STUDIES**

**TO STUDENTS' ATTITUDES AGAINST COURSES AND THEIR
ACADEMIC SUCCESS**

BOZKURT, Serhat

Department of Social Sciences Education

Thesis Advisor: Lecturer Dr. Salih ÖZKAN

January 2018

Changes, which happened in the 21 st. Century's World, are making necessary to get innovations in education system as well as in every other fields. Due to dynamic structure of educational system and continuous incomings of new knowledges to our lives, brings with various quests in education. Therefore different teaching methods are handling in Social Studies as well as in most of the lessons. One of the method of these is Activity Based Teaching method. The purpose of this research is to bring up effectiveness of activity based teaching in social studies to students' attitudes against courses and their academic success.

Quasi-experimental method is used in this research. In the research, before and after experiment, achievement tests were given to experimental group and control group, which are consists from 20 questions. In the educational season of 2015-2016 year the groups of research are the 6th class students of 75.Yıl İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Secondary School, which is belong Kayseri City and Melikgazi District. Sample; 6-A class is experimental group and 6-B class is control group are totally consist from 48 students. In the research multiple choice achievement test and attitude scale are used. Current achievement test is not used before and its' validity and reliability is investigated and tested. In the time of practice there were two groups which are consists from experimental group and control group. Before activity pretest are applied to two group and after these test activity made for only to experimental group. At the end of process, last test is applied to the both group and after last test achievements and academic attitudes compared. All collected data, standard deviation in descriptive analysis, percentage, frequency, arithmetic average, T test, recurring measurement are used. As a consequence significantly differences appeared on Experimental group as achievements and attitudes.

Key Words: Social Studies, Efficiency, Success, Constructivism, Active based Teaching, Attitude.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ÖN SÖZ	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR	ix
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.3. ALT PROBLEMLER	3
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	5
1.6. VARSAYIMLAR	6
1.7. TANIMLAR	6
BÖLÜM II	8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVELER	8
2.1.SOSYAL BİLGİLER	8
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı	8
2.2.SOSYAL BİLGİLER PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI	9
2.3. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YAKLAŞIMLAR	11
2.2.1.Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	11
2.2.2.Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	11
2.2.3.Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi Yaklaşımı	12
2.4. SOSYAL BİLGİLERDE YÖNTEM VE TEKNİKLER	12
2.5. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM VE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI	13
2.6. ETKİNLİKLE ÖĞRETİM YAKLAŞIMI	14
2.7. AKTİF ÖĞRENME VE BAŞARI	15
2.8. SOSYAL BİLGİLERDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRETİM	17
2.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	18
BÖLÜM III	21
3. YÖNTEM	21
3.1 ARAŞTIRMA MODELİ	21

3.2 ÇALIŞMA GRUBU	21
3.3 VERİ TOPLAMA	22
3.4 Deneysel İşlem.....	23
3.4 VERİLERİN ANALİZİ.....	24
4. BULGULAR VE YORUM.....	26
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	40
5.1 Sonuçlar	40
5.2 Öneriler	42
KAYNAKÇA.....	44
EKLER	50
Ek 1: Başarı Testi.....	50
Ek 2: Ölçme Aracı	55
Ek-3 Etkinlikler.....	58

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Araştırma örnekleminin cinsiyete göre dağılımı	21
Tablo 2: Deney ve kontrol grubunun ön test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları	26
Tablo 3: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları	26
Tablo 4: Deney grubunun ön test ve son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları	27
Tablo 5: Kontrol grubunun ön test ve son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları	27
Tablo 6: Deney ve kontrol grubunun son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları	28
Tablo 7: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları	28
Tablo 8: Deney ve kontrol grubunun ön test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları	29
Tablo 9: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları	29
Tablo 10: Deney ve kontrol grubunun ön test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları	30
Tablo 11: Deney ve kontrol grubunun ön test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları	30
Tablo 12: Deney ve kontrol grubunun ön test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları	30
Tablo 13: Deney ve kontrol grubunun ön test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları	31
Tablo 14: Deney ve kontrol grubunun ön test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları	31
Tablo 15: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları	32
Tablo 16: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları	32
Tablo 17: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları	32

Tablo 18: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları.....	33
Tablo 19: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları.....	33
Tablo 20: Deney ve kontrol grubunun son test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları	34
Tablo 21: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları.....	34
Tablo 22: Deney ve kontrol grubunun son test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları	35
Tablo 23: Deney ve kontrol grubunun son test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları	35
Tablo 24: Deney ve kontrol grubunun son test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları.....	36
Tablo 25: Deney ve kontrol grubunun son test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları	36
Tablo 26: Deney ve kontrol grubunun son test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları	36
Tablo 27: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları.....	37
Tablo 28: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları.....	37
Tablo 29: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları	38
Tablo 30: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları.....	38
Tablo 31: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları.....	38

KISALTMALAR

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı)

Vb. (Ve Benzeri)

Akt. (Aktaran)

YY (Yüzyıl)

İMKB (İstanbul Menkul Kıymetler Borsası)

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Eğitim sisteminde yapılan değişimlerle birlikte yeni öğretim yöntemleri ve teknikleri, eğitim sistemimizde yerini almıştır. Değişen eğitim sistemiyle Sosyal Bilgiler dersi de yapılandırmacı eğitim anlayışından etkilenmiştir. Günümüzde Sosyal Bilgiler dersi yapılandırmacı eğitim anlayışı ve ilerlemeci eğitim akımı temelinde gelişmektedir. 2004'te yenilenen Sosyal Bilgiler programı yapılandırmacı anlayışın getirdiği birçok yeniliklerden etkilenmiştir. Bu etkinlikler öğrenci merkezli, bilgiyi öğrencinin yapılandığı, sadece sonuç odaklı değil sürece de önem veren ve bilgiyi ezberlemekten ziyade bilgiyi anlamlı hale getirerek sağlam temellerde eğitim ve öğretim imkanı sunan yapılardan oluşmaktadır. 2004 yılında yenilenen Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren ilköğretim 4. Sınıftan, 7. Sınıfa kadar sarmal bir şekilde kademeli olarak genişleyerek devam etmektedir. Sosyal Bilgiler dersi bireyin öncelikle kendisini tanımasını sağlayan, yaşadığı çevre içinde toplumsallaşmasına ortam hazırlayan, dünyada yaşanan gelişmeleri yakından takibini kolaylaştıran, vatandaş olarak görev ve sorumluluklarını gösteren, haklarının ve rollerinin farkına varmasını sağlayan, geçmişte yaşamış toplumların bilgisine ulaşmasını sağlayan ve bu toplumların uygarlığa katkılarını araştıran, günümüz koşullarında değişen bilgileri yakından takip etmesini sağlayan çok geniş kapsamlı öğretim alanıdır. Belirtilen bu özellikleri bireyde etkin kılmak için öğrencinin bireysel farklılıklarını dikkate alan, öğrencilerin içinde yaşadığı kültür ve toplumla bilgiyi ilişkilendirmesini sağlayan, öğrencinin yaparak-yaşayarak öğrenmesini esas alan, soyut bilgileri etkinliklerle somutlaştırılan ve öğrenci merkezli bir sosyal bilgiler dersine ihtiyaç duyulmaktadır.

İlköğretim sosyal bilgiler dersinin öğretiminde birçok yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları öğrencileri sürece aktif bir biçimde derse katarken, bazıları ise öğrencileri pasif bırakmaktadır. Eğitim sisteminde daha önce öğretmen dersi anlatan, derse tek hakim; öğrenci ise sadece ders dinleyen ve yeteri kadar derse katılım göstermeyen durumundaydı. Öğretmen derste aktif durumda iken, öğrenci dersi dinlerken pasif kalmaktaydı. Bu gibi durumlar öğrencilerin bilgiyi ezberlemelerine neden olmaktadır.

Günümüzde eğitimde yeni yaklaşımlar bilginin ezberlenmesi yerine öğrencinin bilgiye kendisinin ulaşması gerektiği yönündedir. Bu alan yazısında etkinlik temelli öğrenmenin öğrencinin derse karşı tutumu ve öğrencinin akademik başarısı üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

1.1. PROBLEM DURUMU

“Sosyal Bilgiler Dersinde Etkinlik Temelli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi”

Eğitim sisteminde yaşanan değişimler bilgiyi sürekli canlı bir yapıya ulaştırmakta ve bilginin sürekli güncellenmesini gerekli kılmaktadır. Çağdaş eğitim sistemlerinde bilgiyi güncel bir şekilde kullanmanın yanı sıra bilgiyi öğrencilere aktarırken çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Kısacası “hangi yöntem-tekniklerle öğrenci bilgiyi daha iyi öğrenir” sorusu akıllara gelmektedir. Bu noktada zenginleştirilmiş öğretim ortamlarından bahsetmek mümkündür. Etkinlik temelli öğretimin içeriğinde; aktif, yapılandırmacı, yaparak-yaşayarak öğretim bulunmaktadır. Yenilenen Sosyal Bilgiler öğretim programına bakıldığında yapılandırmacı eğitim anlayışı temelinde öğrencinin derse aktif bir şekilde katılarak bilgiyi öğrencinin kendisinin keşfetmesini sağladığını görülmektedir. Aktif öğrenme ve yapılandırmacı eğitim anlayışı günümüzde kendini daha fazla geliştirerek öğrencilerin bilgiyi daha anlamlı hale getirmesini sağlamaktadır. Okullarda öğretim yapılan diğer derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersinde de çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Bu yöntem ve tekniklerden birisi ise etkinlik temelli öğretimdir. Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretimin öğrencinin tutumuna ve akademik başarısına etkisiyle ilgili daha önce yapılmış bir çalışmaya araştırmacı tarafından rastlanmamıştır. Fakat başka derslerle ilgili etkinlik temelli öğretim ile yapılmış bazı çalışmalar bulunmaktadır. Etkinlik temelli öğrenme ile daha önce yapılmış çalışmalarda bu tip öğrenmenin motivasyona etkisi araştırılmıştır. Fakat bu araştırmalar fen eğitiminde (Yenice, Saydam ve Telli, 2012; Uzun ve Keleş, 2012; Demir, 2012) öğrenci motivasyonu ile ilgili yapılmış bazı çalışmalardır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu davranış sergilemesini sağlamak, dersi aktif bir şekilde öğrenmelerine katkıda bulunmak, etkinlik temelli öğretim ile öğrencinin derse karşı başarısını ve tutumlarını artırmak amaçlanmıştır. Bunun için öğrencilere etkinlik temelli öğretime uygun olarak hazırlanmış etkinlikler uygulanmıştır. Uygulanan etkinlikler sayesinde öğrenci derse daha aktif bir şekilde katılarak, yaparak-yaşayarak öğrenmeleri gerçekleştirilecektir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı sosyal bilgiler dersinde etkinlik temelli öğrenimin öğrenci başarısına etkisi ortaya konulacaktır.

Araştırmada kullanılan problemin iki farklı gruba (deney ve kontrol grubu) etkisi tespit edilecektir. Etkinlik uygulanan grup ile uygulanmayan grup karşılaştırılıp iki grup arasındaki anlamlı farklılıklar ortaya konup, etkinlik temelli öğrenmenin başarıya ve tutuma etkisi olup olmadığı, var ise ne kadar olduğu araştırılacaktır. Bu araştırmada beklenen sonuç etkinlik temelli öğretimin grubun derse karşı başarısının ve tutumunun anlamlı ölçüde artmasıdır. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için ise aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1.3. ALT PROBLEMLER

1. Etkinlik uygulanan deney grubunun etkinlik uygulanmadan önce ve uygulandıktan sonraki akademik başarısı ve tutumunda anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Etkinlik uygulanan deney grubun akademik başarısı ve tutumunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Etkinlik uygulanmayan kontrol grubun ünite işlenmeden önceki akademik başarısı ve tutumunda ile ünite işlendikten sonraki başarısı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Etkinlik uygulanmayan kontrol grubun akademik başarısı ve tutumunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Konuyla ilgili çift yönlü ve tek yönlü olarak şu şekilde hipotez oluşturulmuştur:

Çift Yönlü Hipotez	Tek Yönlü Hipotez
- Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli öğrenimin öğrenci başarısı üzerine, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.	- 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli öğrenimin öğrenci başarısı üzerine, kız öğrencilerin başarısı erkeklere oranla daha fazladır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yapılan bu araştırmayla ilgili daha önce yapılmış bir çalışmaya araştırmacı tarafından rastlanmadığı için bu çalışma Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretimin öğrencinin tutumuna ve başarısına etkisinin araştırılması bakımından önemlidir. Eğitim sistemi değişen ve gelişen dünyada, bazı değişimlere ayak uydurmak zorundadır. Bireyler günümüzde çoklu zeka alanlarına yönelik yetiştirilmektedirler. Eğitimin hedeflerinden biri de bireyleri hayata hazırlayarak bir çok alanda yetiştirmektir. Çok yönlü yetiştirmek için de kalıcı öğrenme mutlaka gerçekleştirilmelidir. Öğrenme, bireyin yaşantı ürünü ve bireyde kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlanabilir (Erden ve Akman, 1997:119). Etkili bir öğretim için verimli öğretim yöntemi gereklidir. Etkili ve verimli bir öğrenmenin gerçekleşmesi için en önemli unsurlardan biri öğretim yöntemleridir (Duman, 2004: 12-13).

Günümüzde uygulanan eğitim sistemi öğrenciyi aktif öğrenmeye teşvik etmekte, yapılandırmacı eğitim yaklaşımı uygulanmaktadır. Geleneksel eğitim anlayışında öğretmen dersi sadece aktaran durumunda iken, öğrenci bilgiyi ezberleyen konumunda idi. Yenilenen sistemde öğrenci derse daha aktif katılım gösteren, bilgiyi anlamlı hale getiren ve yapılandıran hale gelmiştir. Öğretmen rehber, öğrenci ise öğretmenin rehberliğinde bilgiyi anlamlı bir şekilde öğrenmektedir. Yapılandırmacı eğitim sisteminde öğrenci sürece dahil olup, aktif bir şekilde derse katılmaktadır. Öğrenci merkezli olan aktif öğrenme; öğrencinin öğrenme sürecinin farkında olduğu, bilgi ve yeteneklerinin farkına varıp geliştirmesini sağlayan, öğrenmeyi öğreten ve onları zihinsel açıdan düşünmeye

teşvik eden bir öğretim sürecidir (Eren Yavuz, 2005:11). Bu nedenlerden dolayı öğrencinin bilgiyi anlamlı bir şekilde, aktif öğrenmesi günümüzde en çok tercih edilen yöntemlerdir. Öğrencilerin öğrenmeyi en iyi şekilde geliştirmeleri için etkinlikle öğrenmeye ihtiyaç vardır. Yapılacak bu etkinlikler öğrencinin keşfettiği, öğrencileri güdüleyen ve öğrencinin tüm duyu organlarını harekete geçiren araçlardır (Aykaç, 2005:72). Etkinlik temelli öğrenme ile öğrencilerin çok yönlü olması hem dersi zevkli hale getirecek, hem de bilgiyi ezberden kurtarıp öğrenciye öğrenmeyi öğretecektir. Etkinlik temelli öğrenme, öğrencilerin ve öğretmenin derse katılımını teşvik edici bir rol oynar (Begum ve Khan, 2012-385). Etkinlik temelli öğrenmede öğrenci aktif öğrenme sayesinde bilgiyi anlamlı hale getirir ve ders ortamında öğrendiklerini gerçek hayatta uygulama fırsatı bulur. Bu araştırmanın öneminde de etkinlik temelli öğrenmeden yararlanılarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde başarılarını artırarak anlamlı öğrenmeyi sağlayıp sağlamadığını tespit etmektir. Bu araştırma sonucunda etkinlik temelli öğrenmenin, geleneksel öğretim yöntemine göre öğrenciye daha fazla yarar sağlayıp sağlamadığı ortaya konacaktır.

1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmanın sınırlılıkları iki farklı açıdan ele alınmıştır;

İlki, bu çalışmada etkinlik temelli öğretimin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi araştırılacaktır. Başarı kavramı (TDK)'ye göre; kişinin yetenek ve yetiştirmeye bağlı olarak gösterdiği ansal ve eylemsel etkinliklerinin olumlu ürünü, bir işi istenilen biçimde bitirmek, elde etmek istediğini bulmak olarak açıklanmaktadır. Bu tanımda da anlaşılacağı üzere, bu çalışmada başarıyı bir işi istenilen biçimde bitirmek, elde etmek ve istediğini bulmak olarak tanımlanır. İkinci sınırlılık ise;

- 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında bir ortaokulun 6. Sınıfında öğrenim gören öğrenciler.
- 15 ders saati
- Sosyal Bilgiler dersinin öğrenme alanında yer alan ' Ülkemiz ve Dünya' ünitesi ile sınırlıdır.

1.6. VARSAYIMLAR

- Araştırma esnasında kullanılan ölçme aracı öğrencilerin başarılarını ölçebilecek seviyededir.
- Araştırmada deney ve kontrol gruplarının seçilmesinde tarafsız davranılmıştır.
- Araştırmada cinsiyete bağlı anlamlı farklılık yoktur.

1.7. TANIMLAR

Eğitim: Eğitim (Osm.: terbiye/Fr.-İng.: education, pedagogie): Kişinin zihnî, bedenî, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür.

Öğretim: (Osm.: tedris, tâlim/Fr.-İng.: enseignement, instruction): Teşkilâtli ve düzenli olarak genellikle bir öğretim kurumunda (okul vs.) öğretmenler tarafından, öğrencilere, araç gereç kullanılarak bilgi aktarılması ve öğretilmesi çalışmalarının tümüdür.

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler; “ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır”(Erden, 1997:8).

Etkinlik: Etkinlik, öğretim programının kazanımlarını (öğrencinin göstermesi beklenen) gerçekleştirmeye yönelik, çevresel özellikler ile öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alındığı, öğrencilerin öğrenmelerinde aktif rol üstlenerek birbirleriyle ve öğretmenleriyle etkileşimde buldukları, sonunda bilgiye ulaşarak ulaştıkları bilgiyi yapılandırdıkları bir öğrenme-öğretme sürecidir.

Öğretim Yöntemi: Öğrenme- öğretme sürecinin verimli hale getirilmesi amacıyla öğretmen tarafından dersin içeriğine, konu alanına, öğrencilerin hazır buluşluk düzeyine göre ya da öğrenci sayısına göre belirlenen çalışma tekniklerinin tümüdür (Tan, Kayabaşı ve Erdoğan, 2002:39).

Ön Test: Öğretmenin öğrencilere, ünite veya konu anlatımına başlamadan önce verdiği testtir.

Son Test: Öğretmenin öğrencilere, ünite veya konu anlatımından sonra öğretimin etkililiğini ölçmek için verdiği testtir.

Akademik Başarı: Öğrencilerin eğitim hayatı boyunca öğrenim gördükleri derslerden elde ettikleri, üstesinden geldikleri iş.

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVELER

2.1.SOSYAL BİLGİLER

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı

Sosyal bilgiler, bireylerin sosyal olarak yaşamını sürdürmesini, toplum içinde bulunduğu konumu anlayabilmesini sağlayan coğrafya, tarih, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, felsefe, psikoloji, siyaset bilimi, hukuk, vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan, bireylerin çevresi ile etkileşimini konu alan bir derstir (MEB,2005: 46). Barr, Barth ve Shermis'e göre sosyal bilgiler: “vatandaşlık eğitimi amacıyla insan ilişkileriyle ilgili bilgi ve deneyimlerin birleştirilmesidir.” (Barr, Barth ve Shermis, 1977: 69).

Milli Eğitim Bakanlığı (2005a) yeni sosyal bilgiler öğretim programına göre, Sosyal Bilgiler bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir çalışma alanıdır.

Geniş bir tanımla sosyal bilgiler, sosyal ve insan ile ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içerisinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel, demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerikli demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2005: 19).

2.1.2. Sosyal Bilgilerin Dünya'daki Tarihi

Sosyal Bilgiler dersi XX. Yüzyılda 1916 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde ortaokul düzeyindeki okulların programı düzenlenirken “Sosyal Bilgiler” terimi resmi olarak kabul edilmiştir. Daha eski tarihlere bakıldığında Eski Çağ'daki eğitim ve öğretim sisteminde Roma (hukuk), Çin'de sosyal bilimler dersinin olduğu

söylenbilir. Yine ilk kez Sosyal Bilgiler dersi adı altında orta dereceli okullarda böyle bir dersin okutulması gerekliliğini öne süren Fransız düşünür Condorcet'tir. 1930'lu yıllarda çocuk merkezli eğitim anlayışı ve yeniden kurmacılık akımı ile sosyal bilgiler dersi tarih ve coğrafya ağırlıklı olarak okullarda okutulmuştur. ABD'de 1994 yılında Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi, bu ders için standart belirlemiş ve sosyal bilgiler dersi üzerinde bazı temeller oluşturulmuştur (Sözer, 1998a: 3).

2.1.3. Sosyal Bilgilerin Türkiye'deki Tarihi

Sosyal Bilgiler ülkemizde modern anlamda bir ders olarak 1952'de ilkököl programlarında okutulmuştur. 1968 yılındaki ilkököl programlarında disiplinler arası bir anlayışla 'Toplum ve Ülke İncelemeleri' adıyla yerini almıştır (Binbaşıoğlu, 1999: 68-69). Başlarda tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi adıyla okullarda yer alan sosyal bilgiler dersi ilerleyen yıllarda "Sosyal Bilgiler" adı altında birleştirilmiştir. 1985 yılında ortaokullarda sosyal bilgiler dersi kaldırılmış ve Milli Coğrafya ve Milli Tarih dersleri adı altında okutulmuştur. 1997 yılında sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasıyla Milli Coğrafya ve Milli Tarih dersleri kaldırılmış adı tekrar Sosyal Bilgiler dersi olarak okutulmaya devam etmiştir (Sözer, 1998a:10).

2.2.SOSYAL BİLGİLER PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI

MEB (2005: 6)'ya göre Sosyal Bilgiler Öğretim programı amaçları aşağıdaki gibidir;

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk ilke ve inkılablarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerler yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.

6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşleri ileri sürer.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

2.3. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YAKLAŞIMLAR

Sosyal Bilgiler sosyal bilimler ile diğer alanların (felsefe, din vb.) vatandaş yetiştirme ve eğitimi amacıyla bütünleştirildiği bir disiplindir. Sosyal Bilgiler disiplini uzmanları farklı konularda çeşitli fikirlere sahiptir. Barr, Barth ve Shermis sosyal bilgilerin öğretiminde üç temel yaklaşımdan bahsederler:

- 1) Sosyal bilim olarak Sosyal Bilgiler
- 2) Vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler
- 3) Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgilerdir (Dönmez, 2003:35).

2.2.1.Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal Bilgiler bu yaklaşımda bilgi, beceri ve sosyal bilgilere özgü kazandırılması gereken temellere dayanmaktadır. Bu yaklaşıma göre öğrenciler, sosyal bilimlerin yapısı (onların temel kavramları, genellemeleri ve kuramları) ile ilgili bilgi toplama ve yorumlama süreçlerini öğrenmelidir. Bu nedenle sosyal bilimciler tarafından tanımlanan önemli bulgular, bakış açıları ve sorunlar sosyal bilgiler programlarının içeriğini oluşturur (Öztürk, 2007: 25, Aktaran: Kılıçoğlu, 2009:6).

2.2.2.Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Bireyleri etkili bir vatandaş olarak en iyi bir şekilde hazırlayan, aynı zamanda iyi bir vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan en eski yaklaşımdır. Bu yaklaşımda, toplumun korunması için gerekli olduğuna inanılan değer yargılarının kabullenilmesi ve toplum inançlarına bağlanılmasını esastır (Barth ve Demirtaş, 1997: 9). Bu yaklaşımdaki sosyal bilgiler programının içeriğinde öğrencinin şu kazanımlara ulaşması beklenir (Safran, 2008: 8):

- Geçmiş öğrenme,
- Geçmiş ve gelecekle gurur duyma,
- Sorumluluk alma,
- Uygun davranışlar sergileme,
- Otoriteye bağlılık.

2.2.3.Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi Yaklaşımı

Bireylere problem çözme, karar verme ve araştırma- inceleme gibi becerileri kazandırmaya çalışan yaklaşımdır. Bu yaklaşımda beceriler ön plana çıkmaktadır.

Yansıtıcı inceleme yaklaşımında beceriler:

Okuma – yazma becerisi,

Farklı kaynaklardan bilgiyi kullanma becerisi,

Problemleri belirleme ve çözme becerisi,

Bilgiyi yorumlama becerisi,

Değerlerle ilgili durumları belirleyebilme ve çözüme ulaştırabilme becerisidir (Safran, 2008: 9).

2.4. SOSYAL BİLGİLERDE YÖNTEM VE TEKNİKLER

Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Bu tekniklerden bir kısmı öğrencileri derse aktif bir şekilde katmaktadır. Yenilenen öğretim programları yapılandırmacı (oluşturmacı) yaklaşımı ön plana çıkarmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenlerden beklenen de geleneksel yöntem ve tekniklerin haricinde, etkinlik merkezli yöntem ve tekniklerin kullanılmasıdır.

Eğitim kurumlarında günümüz koşullarında istenildiği an ve istenilen formatta öğretim materyalleri kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle eğitim kurumlarında bilginin doğrudan aktarımının geçmişe oranla daha az tercih edileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin bilgiyi öğrenip ezberlemelerinden ziyade, bilgiye ulaşma yöntemleri, verilen bir probleme hangi yöntemle yaklaşacakları ve karşılaşacakları problemlerle nasıl başa çıkabileceklerini kavrayabildikleri bir eğitim sistemi ortaya konulmuştur. Öğrencilerdeki bu durumu daha kolay ve uygulanabilirlik açısından daha sistemli bir hale getirmek için çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Ancak bu yöntemler öğrencilere uygulanırken konuya göre doğru yöntemlerin seçilmesine dikkat edilmelidir (Çelikkaya, 2008).

Günümüzün gereksinimleri dikkate alındığında artık geleneksel yöntemlerle hedefleri gerçekleştirmek pek mümkün görülmemektedir. Bu yüzden öğrenciyi düşünmeye sevk edecek, problem çözmeye yönlendirecek, yeni beceriler geliştirip bu becerileri yaşantısında uygulayabilecek yöntem ve tekniklere ihtiyaç vardır (MEB, 2005, s. 99).

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilir yöntem ve tekniklerden bazıları şunlardır.

1. Soru cevap yöntemi
2. Gezi gözlem yöntemi
3. Proje yöntemi
4. Gösteri tekniği
5. Anlatım yöntemi
6. Drama ve rol oynama tekniği
7. Problem çözme yöntemi
8. Grup çalışması yöntemi
9. Beyin fırtınası yöntemi
10. Tartışma yöntemi (Panel, Münazara, Forum vb.)
11. Bireysel çalışma
12. Örnek olay yöntemi
13. Kaynak kişiden yararlanma (Açıköz, 2003; Binbaşoğlu, 1988; Can ve Diğ. 1998; Demirel, 2006; Erden, 1997; Küçükahmet, 2000; Sönmez, 1996; Tay & Öcal, 2008).

Sosyal Bilgiler öğretiminde öğrencilerde öğrenmeyi sağlamak için farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır (MEB, 2005b):

- Tartışma, sunu/anlatım, rol oynama/ drama, simülasyonlar (benzetim)
- Araştırma- inceleme, problem çözme, görsel- işitsel araçlar, bilgisayarlardır.
- Olgu, kavram ve genellemelere odaklanarak, öğrencilerde öğrenmeyi sağlamadır.

2.5. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM VE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI

Yapılandırmacı yaklaşım kavramına güncel eğitim kitaplarında sıkça rastlanmaktadır. 18. Yüzyılda İtalya'da bir eğitimci tarafından ileri sürülen yapılandırmacı yaklaşım o yüzyılda yaşayan eğitimcilerin dikkatini çok fazla çekmemiştir (Duffy ve Cuningham, 1996).

Bilimin ve teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte birey geçmiş yıllara göre daha karmaşık ve daha zor problemlerle karşı karşıya gelmektedir. Bu

problemlerin çözümü için birden çok disiplinden yararlanılması ve disiplinler arası etkileşim anlayışı benimsenmesi gerekmektedir (Duman, 2007).

Sosyal Bilgiler öğrencilere bireysel, ailesel, ulusal ve uluslararası konularla ilgili bilgi, beceri ve değer edinmeleri yönünde katkı sağlayarak bireylerin günlük hayatlarında doğru ve mantıklı karar almalarını sağlar. Sosyal bilgiler dersi öğretim programı hazırlanırken, öğrencilerin yaşantıları göz önüne alınarak öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları problemler ve durumlardan hareket edilmiştir (Kamber vd., 2011).

Öğrencilerin, küreselleşen dünyada, çevresiyle dünya arasında bir denge oluşturup sosyal bilgiler dersi, etkin bir vatandaş yetiştirme hedefine uygun bir şekilde işe koyulmuştur. Günümüzde bilginin güncellenmesi ve yayılmasının çok hızlı olduğu ve birçok şeyi eğitim kurumlarında öğretmenin mümkün olmadığı bilinmektedir. Öğrenilen birçok bilginin değişebileceği de dikkate alınarak öğrencilerin yaşam boyu öğrenme ihtiyacının olması gerektiği düşüncesi sosyal bilgiler öğretim programında da benimsenmiştir. Bu noktada bireyi etkin bir vatandaş olarak yetiştirmek ve bilgiye aktif bir şekilde ulaşmak yapılandırmacı anlayışla ilişkili olup bireyi, yaparak- yaşayarak öğrenmeyle yetiştirmek önem kazanmıştır (Tarman, Ergür, Eryıldız, 2012).

2.6. ETKİNLİKLE ÖĞRETİM YAKLAŞIMI

Etkinlik temelli öğretim, öğrencilere kendi sorunları karşısında özgün düşünmeyi öğreten, pratik çözümler bulmasını kolaylaştıran, gelişme çağındaki çocuklara öğrenme için özgüveni sağlayan önemli bir yöntemdir (Hee, 2005:25).

Etkinlik temelli öğrenme yaklaşımı, yapılandırmacı öğrenme yöntemi olarak öğrencinin bizzat kendisinin yaptığı etkinliklere ve öğrencinin gözlemlerine dayanarak sonuca ulaşmasıdır. Bu yaklaşımda öğrenciler kendi özgür iradelerine uygun olarak, diğer bir ifadeyle öğrencilerin istedikleri etkinlikleri yapmaları konusunda yönlendirilmektedir. Böylelikle öğrencilerin mantık yürütme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi sağlanır. Ayrıca öğrencilerin yaparak- yaşayarak öğrendikleri etkinlik temelli öğretim yöntemi, öğrencinin kavramlar arasında ilişki kurması, kendi öğrenme stratejisini geliştirmesi ve bilgileri kalıcı öğrenmesi noktasında özendirici niteliğe sahiptir (Mert Cüce, 2012:14).

Bu nedenle etkinlik temelli öğretim yöntemi öğrencilerin herhangi bir konuyu öğrenmek için bilgiyi anlamlı hale getirerek, işlevsel bir süreç içerisinde kullanmalarına olanak vermektedir. Etkinlik temelli öğretim yöntemi özellikle birbirinden farklı başarı seviyelerine sahip gruplara çözüm sunmaktadır. Bu durumda çözüm sınıftaki öğrencilerden gruplar oluşturarak etkinlikler yapmaları ve kendi seviyelerine uygun öğrenme gerçekleştirmeleri bundan dolayı da kendi aralarındaki seviye farklılıklarını ortadan kaldırmaları sağlanmaktadır (Anandalakshmy, 2007: 2).

Etkinliklerle oluşturulmuş olan ortamlarda öğrenciler gerçeğe yakın olan materyalleri kullanmaya teşvik edilirler. Bu doğrultuda etkinlik temelli öğrenme gerçek öğrenmenin etkili ve eğlenceli bir şekli olarak ifade edilebilir (Choo, 2007:187). Ayrıca öğrenciler öğrenecekleri konuları dikkat çekici bulup, dersler zevkli bir ders işleyiş tarzıyla aktarırsa öğrenciler aktif bir şekilde derse katılırlar. Dolayısıyla bu durum öğrencide kalıcı öğrenme sonucunu doğurur (Camci; 2012:33).

Etkinlik temelli öğretim yöntemiyle oluşturulmuş bir program öğrenci merkezli olduğu için öğrenciler şarkılar, oyunlar, tekerlemeler gibi gerçeğe yakın etkinliklere sahiptir. Ayrıca bu etkinliklerle işlenen ders, öğrenciye keyif verdiği için öğrencinin derse katılımı sağlanarak bilgi ve becerilerinin daha iyi ortaya konması sağlanır (Superfine, 1999:31-32).

Etkinlik temelli öğretim yöntemi sayesinde öğrencinin dikkati ders boyunca canlı tutulur. Derse aktif bir şekilde katılım sağlayan öğrencinin motivasyonu da bu sayede yüksek olur. Ayrıca öğrenciler bilgiye kendileri ulaştıkları için etkinlik uygulamaları sayesinde analiz ve sentezleme sürecine girerler (Akın, 2007).

Etkinlikle ilgili yapılan araştırmalarda, öğrencilerin eylemsel faaliyetlerde bulunmalarının, öğrencilerin akademik başarılarında ve bilimsel olarak gelişimlerinde önemli düzeyde olumlu bir katkısının olduğunu göstermiştir (Fedewa ve Ahn, 2011: 530).

2.7. AKTİF ÖĞRENME VE BAŞARI

Günümüzde, bilgi herkes için çok önemli bir yere ve ortak paydaya sahiptir. Bilgi anında üretilmekte, dünyanın her yerine hızla yayılmakta, tartışılmakta,

geliştirilmekte ve paylaşılmaktadır. Artık değişmez bilginin olmadığı bilinen bir gerçektir. Bugün doğru kabul edilen bir bilgi bile her an değişime uğrayıp hızla geçerliliğini yitirmekte ve anlık değişebilmektedir. Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak ve doğrudan katılması, aktif öğrenmedir (Felder ve Brent, 1997:2).

Aktif öğrenme, bilgi ve düşüncelerin, anlamların aktif olarak kazanılmasıdır. Yapılandırmacılık aktif bir şekilde öğrenme, amaca yönelik ve birikimli bir süreçtir. Öğrenci bu anlayışta bilgiyi anlamlı bir hale getirmek, bizzat bazı şeyler yapmak ve etkin olmak zorunda olduğu için aktiftir (Clements 1997: 199-200).

Yapılandırmacı okullar öğrenmenin iki boyutunun öneminden bahsetmişlerdir. Bunlardan ilki öğrenme sürecinde sosyal çevreyle etkileşimin önemli olması ve bir diğeri ise öğrenenin kendi öğrenme hedeflerine ulaşmada istekli olmasıdır. Bununla birlikte aktif öğrenmenin önemli olduğu görünmektedir. Aktif öğrenme yönteminde öğretmen ve öğrenci bilgiye entelektüel bir değer eklemekte ve bilgiye birlikte ulaşmaktadır (Ward ve Tiessen,1997:22)

Bütün bu söylemlere bakılarak aktif öğrenme için yapılandırmacılığın iyi bir temel oluşturduğu söylenebilir (Harmin 1994: 3-4)'e göre, aktif öğrenmenin kullanıldığı bir sınıfta beş nitelik göze çarpmaktadır; güven, enerji, özdenetim, gruba ait olma, duyarlı olma.

Güven: Kendine güvenen ve öğrenmeye hazır olan öğrencilerin kendilerine saygı duydukları görülmektedir. Kendilerini sınıfta güvende hissederler, rahatırlar. İnsan olarak değerleri başarı ya da ödüle bağlı değilmiş gibi her yarışını kazanma ya da herkesi memnun etme endişesini taşımazlar.

Enerji: Öğrenciler bir şeylerle meşguldür, katılımcıdır, sınıf harıl harıl çalışmaktadır. Bekleyen, sıkılan ya da zamanını boşa geçiren kimseye rastlanmaz. Öğrenciler saate bakmazlar, dersin bitmesini beklemezler.

Özdenetim: Öğrenciler kendi öğrenmelerinden sorumludur. Kendilerini yönetirler ve güdülerler. Kendi seçimlerini yaparlar, çalışmalarını başlatıp bitirir ve mümkünse çalışmalarını kendileri düzeltirler. Öğrenciler kendi hızlarını kontrol etmekle ve çalışmalarını yönetmektedirler.

Gruba Ait Olma: Öğrenciler yönetici personelle ve diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler kurmuşlar, birbirlerini dinlerler. Kabul ederler ve edilirler, saygı duyarlar. Reddedilme ya da uzaklaştırma hissetmezler.

Duyarlı Olma: öğrenciler düşünceli ve uyanıktır; sınıfta neler olduğunu bilirler. Dikkatli, meraklı, yaratıcı ve gayretli öğrenciler göze çarpar. Diğer insanların duygu ve düşüncelerine karşı duyarlıdırlar.

2.8. SOSYAL BİLGİLERDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRETİM

Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciler sadece isim, rakam, tarih ve maddeleri ezberlemekle yetinmeyip, aynı zamanda da öğrendikleri olgu ve kavramları ilişkilendirebilen ve bilgiden bilgi üretebilen bireyler haline getirilmelidir (Demircioğlu, 2005-169). Öğrencilerin bilgiden bilgi üreten bir birey haline gelmesi de etkinlikler sayesinde gerçekleştirilir. Buluş yolu öğrenme stratejisi ile aynı doğrultuda olan yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenin görevi, bilgiyi öğrenciye doğrudan vermek değil, bilgiye öğrencinin kendisinin ulaşmasında ona rehberlik etmek ve gerekli ortamı oluşturmaktadır (Sözer,1998-79).

Yapılandırmacı yaklaşımda öğretime yön veren öğretmenler, bilginin doğasına da uygun olarak öğrencilerin bilgiyi yapılandırabilmelerini sağlayacak etkinlikler ortaya koyarak sosyal bağlamlar oluşturmaktadır (Küpçü, 2008:3-4). Yapılandırmacı öğretime dayalı öğretim etkinlikleri kullanacak olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin dikkat etmesi gereken bazı hususlar şu şekilde sıralanabilir (Demircioğlu, 2005-170).

- Öğrenciler aktif öğrenen bireylerdir.
- Öğrenciler sınıfa kendi fikirlerini beyan ederler.
- Bilgi, o bilgiyi öğrenen birey tarafından sosyal etkileşim sayesinde öğrenilir.
- Öğretim, bilginin aktarımını içermez ancak sınıfta eğitimsel durumların düzenlenmesini gerekli kılar.
- Yapılandırmacılık, bilime ve öğrenmeye bakıştır.
- Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencinin gelişimine katkıda bulunacak materyaller kullanılarak etkinlikler hazırlanır. Bu materyaller öğrencilerin isteğine göre oluşturulur. Yapılandırmacı yaklaşımda etkinlikler bilgi

depolama, ezberleme ve hatırlamanın aksine, uygulamaya ve problem çözmeye yöneliktir.

2.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik ile öğretim ile ilgili daha önce yapılmış bir çalışmaya araştırmacı tarafından rastlanmadığı için diğer alanlarla ilgili daha önce yapılmış bazı çalışmalar bulunmaktadır bunlardan bazıları şunlardır:

Duvarcı (2010: 2507) yaptığı bir çalışmada, oyunsal etkinliklerle öğrencilere çok fazla sayıda istendik davranış kazandırabileceğini dile getirmiştir. Öğrencilerin derste farklı etkinlikler kullanmalarının, kendilerinin üzerinde akademik başarı anlamında çeşitli etkileri olduğunu belirtmiştir.

Mastropieri ve Seruggs (1995), etkinlik temelli öğretim yönteminin öğrencilere araştırma ve keşfetme yeterliliği kazandırarak öğrencilerin hali hazırda olan bilgilerini ortaya çıkarttığı ve öğrencilerin çalıştıkları alanları daha iyi kavrayabilmede kullandıklarını ve bununla birlikte yaratıcı olma noktasında öğrencilerin gelişme kaydettiklerini söyleyerek etkinlik temelli öğretimin önemini belirtmiştir (Akt. Salend, tarihsiz).

Etkinlik temelli öğrenim ile ilgili yapılan başka bir çalışmada Küpçü (2008)'nün doktora tez konusu etkinlik temelli öğretim yaklaşımının orantısal akıl yürütmeye dayalı problem çözme başarısına etkisidir. Küpçü yaptığı ön test, son test çalışmalarıyla etkinlik temelli öğretimin uygulanması ile ilköğretim 7. ve 8. sınıflardaki öğrencilerin orantısal akıl yürütme becerilerinin gelişmesinde anlamlı farklar oluştuğu sonucuna ulaşmıştır.

Şengören (2006)'ın doktora tez konusu olarak yaptığı 'optik dersi ışıқта girişim ve kırınım konularının etkinlik temelli öğretimi, işbirlikli öğrenme yönteminin etkilerinin araştırılması' çalışmasında lisans düzeyindeki öğrencilere, ışıқта girişim ve kırınım konularının öğretimi ile ilgili etkinlikler geliştirilmiş ve bu etkinliklerde uyguladığı işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin, optik dersine yönelik tutumları, hatırd tutmaları, konuya yönelik başarıları ve fizik dersine yönelik önem-güven düzeyi; öğrencilerin, kullanılan araç-gereçlere yönelik duyuşsal özellikleri üzerindeki etkilerinin ve öğretim yöntemi, tekniklerinin geleneksel öğretimiyle karşılaştırmasını yapmıştır. Yapılan bu araştırma, Fizik

bölümünde okuyan ve optik dersi alan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Sonuçta geleneksel öğretim yöntemi uygulanan sınıftaki öğrenciler ile işbirlikli öğretim yöntemi uygulanan sınıf öğrencileri arasında, sekiz haftalık hatırd tutma düzeyleri, akademik başarı bakımından deney grubu lehine olumlu farklar olduğu bulunmuştur.

Obay, Duru ve Savaş (2006) “Öğrenme Etkinliklerinin Öğrencilerin Matematik Başarıları Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmalarını 5.sınıfta öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulamıştır. Yapılan bu çalışmada desen olarak deneysel model kullanılmıştır. Kontrol grubunda 40 deney grubunda 38 toplam da 78 öğrenci yer almıştır. Kontrol grubuna geleneksel öğretim yöntemleri kullanılmış, deney grubuna ise öğrenme etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrenme etkinliklerinin kullanıldığı deney grubu, geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu görülmüştür.

Doğan (2008), ”İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli Çalışmaların Etkililiği” adlı çalışmasında kontrol grubunda 32, deney grubunda 45 olmak üzere toplam da 77 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırmada deneysel model kullanılmıştır. Bu çalışmada 10 maddelik “Dinleme Testi” hazırlanmıştır. Deney grubuna 4 haftalık eğitim verilmiştir. Bu eğitim sonucunda deney grubundaki öğrencilerin dinleme becerilerinde olumlu derecede bir değişimin olduğu gözlenmiştir.

Arı, Sağlık ve Çavuş (2010) ‘un Van’da yaptığı çalışmalarda ilköğretim 6. sınıflarda geometrik kavramların öğretiminde etkinlik temelli öğretimin öğrenci başarısına etkisi araştırılmıştır. Bu çalışma için örnek olay yöntemi seçilmiştir ve dört farklı ilköğretim okulundan bir altıncı, sınıf şubesi seçilmiştir. Bu çalışmada ön test ve son test uygulanmış, başarı testleri incelenmiştir ve elde edilen bulgulara göre araştırma için 108 öğrenci seçilmiş ve araştırma sonunda etkinlik temelli öğretimin geometri dersinde öğrenci başarısına olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özen ve Ergenekon (2011)’un yaptığı çalışmada etkinlik temelli öğretim tekniklerinin etkili öğretim sunmada, erken eğitimde bir alternatif öğretim olarak önerildiği görülmektedir. Etkinlik temelli öğretim yönteminin birden fazla uygulamaya imkan sağlaması, öğrencinin günlük etkinliklerle gelişimsel ve

akademik becerilerinin öğretilmesinde fazladan öğretim oturumuna ihtiyaç duyulmaması, eğitim ve öğretimde başarılı uygulamaların artmasına ve çocukların içsel motivasyonlarından ve ilgilerinden yararlanılmasına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine bu sonuçlara göre farklı yaş ve özür gruplarındaki, erken eğitim programlarına devam eden gelişimsel yetersizliği olan çocuklara etkin bir öğretim vermede etkinlik temelli öğrenime dayanan, öğretim uygulamalarına yer verilmesi önerilmiştir.

Etkinlik temelli öğretimin farklı derslerde uygulanmasının derslerdeki başarıya etkisi konusunda yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular şöyledir; İşe dayalı öğrenme ile gerçekleştirilen yabancı dil derslerinde işi yapan öğrenci olduğu için en büyük rol öğrencidedir. Öğrenci öğretmenin verdiği yönergeler çerçevesinde davranırsa da yapacakları ve söyleyecekleri konusun da seçim hakkına sahiptir (Larsen- Freeman, 2009:148) .

Daughtery (2001) ve arkadaşlarının yaptığı bir araştırmada kaynaştırma ortamlarında etkinlik temelli öğretimle ilgili akademik becerilerin ölçülmesi ile ilgili olarak yapılmıştır. Gelişimsel bozukluğu olan öğrencilere sayı sayma becerisinin öğretiminde etkinlik temelli öğrenimin etkililiğini belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmada sayıları sayma becerisinin öğretimin yanında, çift denek ile hedefte olmayan bilgi olarak sayıları sayma becerisinin öğretiminde kullanılan nesnelere, renklerinin öğretimi hedeflenmiştir. Sayıları, sayma becerisi, yazı yazarken, rol oyunları oynarken, legolarla oynarken, sanat etkinliklerinde ve yemek saatinde çalışılmıştır. Araştırma bulguları, sayı sayma becerisinin öğretiminde etkinlik temelli öğretimin etkili olduğunu göstermiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümünde çalışmada kullanılmış olan araştırma modeli, araştırmanın yapıldığı çalışma grubu, verilerin toplanması ve analiz edilmesi süreci açıklanmaktadır.

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma da Sosyal Bilgiler dersi 6. sınıf ‘ Ülkemiz ve Dünya’ ünitesinde etkinlik temelli öğrenme yöntemi ile geleneksel öğrenme yönteminin öğrenci başarısına ve tutumuna etkisi karşılaştırılmıştır. Bu yönde yapılan çalışmada okul not ortalamaları aynı seviyede olan iki grup seçilmiştir. Yapılan bu çalışmada deneysel desenlerden “Kontrol Gruplu Ön Test - Son Test Deneysel Desen” kullanılmıştır. Çalışmada değişkenler arasında neden-sonuç ilişkileri açıklanmış ve araştırmada, kontrol altında gözlem yapılarak istenilen verilere ulaşılmıştır. Bu araştırmada deney grubu ve kontrol gruplarına, deney öncesi ve deney sonrası başarı testi ve tutum ölçeği kullanılmıştır. Deneysel yöntemin seçilme nedenlerinden birisi de, ele alınacak problemin araştırmacının kontrolü altında olmasına kolaylık sağlaması ve araştırmanın amacına uygun olmasıdır.

3.2 ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Kayseri ili Melikgazi ilçesine bağlı bir ortaokulda öğrenim gören 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu 6/A (deney grubu) ve 6/B (kontrol grubu) sınıflarındaki toplam 48 öğrenciden meydana gelmektedir.

Tablo 1: Araştırma örnekleminin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Deney Grubu	Kontrol Grubu
Erkek	13	14
Kız	10	11
Toplam	23	25

3.3 VERİ TOPLAMA

3.3.1 Başarı Testi

Araştırmada etkinlik temelli öğretimin akademik başarıya etkisini araştırmak için alan uzmanları tarafından hazırlanmış başarı testi uygulanmıştır. Ayrıca başarı testine 8 alan uzmanlarından dönütler alınarak son şekli verilmiştir. Başarı testinin uygulanmasının nedeni kısa sürede dönüt almak ve öğrencinin anlayacağı sadelikte bir ölçme aracının olması, aynı zamanda kapsam geçerliliği açısından güvenilir olmasıdır. Veri toplama aracı ‘ Ülkemiz ve Dünya’ ünitesinde yer alan kazanımlara uygun olarak, öğrencinin yaş seviyesine göre, üniteyi tam olarak kapsayan ve kapsam geçerliliğine dayalı hazırlanmıştır. Hazırlanan başarı testi 25 sorudan oluşturulmuş, ‘Ülkemiz ve Dünya’ ünitesindeki kazanımlara uygun olarak, kapsamı da dikkate alan 4 seçenekli çoktan seçmeli bir biçimde hazırlanmıştır. Yapılmış olan analizlere göre soruların madde güçlük indeksleri hesaplanmış ve başarı testinden 5 soru atılmıştır. Böylelikle başarı testi 20 soruya düşürülmüştür. Her sorunun puan değeri 5 olarak değerlendirilmiştir. Toplamda $5 \times 20 = 100$ puan sistemi şeklinde değerlendirilmiştir.

3.3.2 Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Çalışmada tutum ölçeği olarak Gömleksiz ve Kan (2013) tarafından geliştirilmiş olan “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, 29 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçek, sevme, fayda, ilgi, istek ve güven olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin cevap seçenekleri, “5=Kesinlikle Katılıyorum”, “4=Katılıyorum”, “3=Kısmen Katılıyorum”, “2=Katılmıyorum” ve “1=Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde düzenlenmiştir. Araştırma bulgularının değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları; “1,00-1,80=Kesinlikle Katılmıyorum”, “1,81-2,60=Katılmıyorum”, “2,61-3,40=Kısmen Katılıyorum”, “3,41- 4,20=Katılıyorum” ve “4,21-5,00=Kesinlikle Katılıyorum” şeklindedir. Ölçekteki puanlar, 1,00 ile 5,00 arasında olduğundan, puanlar 5,00’e yaklaştıkça öğrencilerin önermeye katılım düzeylerinin yüksek, 1,00’e yaklaştıkça ise düşük olduğu kabul edilmiştir. Olumsuz cümle köküne sahip maddeler ise puanlama aşamasında ters çevrilmiştir.

Araştırmada da ölçeğin güvenilirliği hesaplanmış Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,84 olarak bulunmuştur.

3.4 Deneysel İşlem

Deneysel işlem için deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere başarı testinin ön uygulaması (ön test) her iki gruba da uygulanmıştır. Daha sonra deney ve kontrol gruplarına ‘ Ülkemiz ve Dünya’ ünitesi 5 hafta (15 saat), öğretmen tarafından işlenmiştir. Deney grubuna aktif öğrenme yöntemleri uygulanmıştır. (Tartışma, istasyon tekniği, kubaşık öğrenme, altı şapka tekniği vb.). kontrol grubuna ise sadece düz anlatım yani geleneksel yöntem uygulanmıştır. Daha sonra ünite bitiminden sonra (son test) uygulanmıştır. Deney ve Kontrol grubuna uygulanan testin aşamaları şu şekildedir;

3.4.1 Uygulama ve Deneysel İşlemler

Ders uygulamasına başlamadan önce ‘Ülkemiz ve Dünya’ ünitesinde yer alan kazanım ve öğrenme alanına yönelik etkinlikler düzenlenmiştir. ‘Görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışının nedenleri hakkında çıkarımda bulunur’ kazanıma uygun olarak grafik üzerinde bulunan ekonomik faaliyetlerinin dağılışını gösteren görsel verilir (Ek-1) ve incelemede bulundurulur ve bununla ilgili ithalat ve ihracat etkinliği (Ek-2) uygulanır. ‘Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.’ kazanımına yönelik ‘İhracat Yapıyoruz’ (Ek-3) etkinliği uygulanarak ülkemizin kaynaklarını göz önünde bulundurarak aldıklarımız ve sattıklarımız ile ilgili boşluk doldurma etkinliği uygulanmıştır. ‘Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle plan, kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk’ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir.’ kazanımına yönelik, Türk Cumhuriyetleri ile tarihi ve kültürel yakınlığımızın, kültürel ve ekonomik ilişkilerimize etkisine gösteren, bulmaca etkinliği yapılmıştır (Ek-4). Konu ile ilgili şiir, resim, hikaye ve slogan çalışması yapılmıştır. Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içinde olmasının önemini fark eder. ‘ Sorun Avcıları’ (Ek-5) etkinliği uygulanmıştır. ‘ Birbirimizi Tanıyoruz’ (Ek-6) etkinliği yapılmıştır. Bu yöntemle tartışma ve soru-cevap yöntemi kullanılmıştır. Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir. ‘

Dünyamı Tanıyorum' etkinliği (Ek-7) ile çalışma kağıdı etkinliği uygulanmıştır (Ek-8).

Uygulamaya geçilmeden önce sınıfın fiziksel yapısı düzenlenmiştir. Daha sonra öğrencilerin dikkatini çekme çalışması yapılmıştır. Bunun için ise sınıfta girilir girilmez iki farklı üretilmiş eşya getirilmiştir. Bunlardan biri giysi, diğeri ise elektronik araçtır. Bu aşamadan sonra ise öğrencilere güdüleme aşamasına geçilmiştir. Daha sonra sınıf dört eşit sayıda kümelere bölünmüştür. Her gruba ünite ile ilgili görseller verilmiş ve bunların incelenmesi istenmiştir. Sonraki aşamada ise öğrencilerin konu ile ilgili ön bilgilerinin harekete geçirilmesi için çeşitli sorular sorularak tartışma yaptırılmıştır. Bundan sonra da ithalat ve ihracat etkinliği (Ek-2) verilerek 'hangi ürünleri ithal ediyoruz', hangi ürünleri ihraç ediyoruz?' bilgisini ölçmek üzere çalışma yaptırılmıştır. Bu çalışmaların ardından her gruba farklı çalışmalar verilmiştir. Bunlardan bazıları grubun birine ithalat ve ihracat ile ilgili şiir, diğesine slogan, bir diğesine resim ve diğere gruba da hikaye yazılması istenmiştir. Bütün bunlar yaptırılırken her 5 dakika da grup üyelerinin yer değiştirilmesi istenmiştir. Burada yarım kalan bir işi diğere grubun tamamlaması ve öğrenciler arasında işbirliğini artırmak amaçlanmıştır. Bütün bu etkinlikler yaklaşık olarak 9 ders saati boyunca devam etmiştir. Son haftaya gelindiğinde (Ek6-7-8) etkinlikleri uygulanmıştır. Soru- cevaplarla ünitenin pekiştirilmesi yapılmıştır. Eksikler ve yanlışlar düzeltilmiş ve genel değerlendirme yapılmıştır. En son olarak ön teste uygulanmış başarı testi etkinlikler sonunda tekrar son test olarak uygulanmıştır.

3.4.2 Kontrollü İşlemler

Daha önce belirtilmiş olduğu gibi kontrol grubuna mevcut eğitim sisteminde yer alan yöntemlerle (soru-cevap, düz anlatım) ders anlatılmıştır. Bu gruba yönelik olarak önceden uygulanan ön test, son test olarak tekrar uygulanmıştır.

3.4 VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmanın istatistiksel bölümünde betimsel analiz uygulanmıştır. Betimsel analizde standart sapma, yüzde, frekans, aritmetik ortalama, t testi analizleri yapılmıştır. Bu analizlerin yapılmasında çeşitli istatistik programlar (ITEMAN ve SPSS) kullanılmıştır. Ayrıca yapılmış olan normallik testine göre verilerin normal

dağılım gösterdiği ($p>0.05$) tespit edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada parametrik testler yapılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Alt Problem: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test akademik başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 2: Deney ve kontrol grubunun ön test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	56,73	9,36	46	-,172	,965
Kontrol	25	57,20	9,13			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-.172$ $p<.965$].

Alt Problem: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test akademik başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 3: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	58,86	9,11	46	1,323	,192
Kız	26	55,38	9,04			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan erkek ve kız öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.323$ $p<.192$].

Alt Problem: Deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test akademik başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 4: Deney grubunun ön test ve son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Ön Test	23	56,73	9,36	22	-5,634	,000*
Son Test	23	74,34	11,70			

*p<.05 seviyesinde anlamlıdır.

Deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde ve sonrasında deney grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(22)}=-5.634$ p>.000]. Deney grubunda yer alan öğrencilerin ön test ve son test başarı ortalamaları incelendiğinde ön test başarı ortalamalarının $\bar{X}=56,73$, son test başarı ortalamalarının ise $\bar{X}=74,34$ olduğu tespit edilmiştir. Böylelikle deney grubu öğrencilerinin başarı ortalamaları incelendiğinde son test lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Alt Problem: Kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test akademik başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 5: Kontrol grubunun ön test ve son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Ön Test	25	57,20	9,13	24	-2,978	,007*
Son Test	25	64,60	9,00			

*p<.05 seviyesinde anlamlıdır.

Kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde ve sonrasında kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(24)}=-2.978$ p>.007]. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön test ve son test başarı ortalamaları incelendiğinde ön test başarı

ortalamlarının $\bar{X}=57,20$, son test başarı ortalamalarının ise $\bar{X}=64,60$ olduğu tespit edilmiştir. Böylelikle kontrol grubu öğrencilerinin başarı ortalamaları incelendiğinde son test lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Alt Problem: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test akademik başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 6: Deney ve kontrol grubunun son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	74,34	11,70	46	3,249	,002*
Kontrol	25	64,60	9,00			

*p<.05 seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=3.249$ p>.002]. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin son test başarı ortalamaları incelendiğinde deney grubu öğrencilerin ortalamalarının $\bar{X}=74,34$ kontrol grubu öğrencilerinin başarı ortalamalarının ise $\bar{X}=64,60$ olduğu tespit edilmiştir. Böylelikle deney grubu öğrencilerinin lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Alt Problem: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test akademik başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 7: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	71,36	12,83	46	1,176	,246
Kız	26	67,50	9,92			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test akademik başarılarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan erkek ve kız öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.176$ $p<.246$]. Ancak genel olarak başarı ortalamasına bakıldığında erkeklerin başarı ortalamalarının ($\bar{X}=71,36$) kızların başarı ortalamalarına göre ($\bar{X}=67,50$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8: Deney ve kontrol grubunun ön test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	109,21	8,55	46	-1,400	,168
Kontrol	25	113,64	12,72			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-1.400$ $p<.168$].

Tablo 9: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	114,54	11,93	46	1,785	,081
Kız	26	108,96	9,74			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.785$ $p<.081$].

Tablo 10: Deney ve kontrol grubunun ön test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	36,69	3,34	46	-,672	,505
Kontrol	25	37,48	4,58			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 10'da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sevme faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-.672$ $p<.505$].

Tablo 11: Deney ve kontrol grubunun ön test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	23,00	2,27	46	-1,260	,214
Kontrol	25	23,88	2,53			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin fayda faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-1.260$ $p<.214$].

Tablo 12: Deney ve kontrol grubunun ön test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	18,52	2,77	46	-1,375	,176
Kontrol	25	19,92	4,08			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ilgi faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-1.375$ $p<.176$].

Tablo 13: Deney ve kontrol grubunun ön test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	15,86	2,11	46	-,927	,359
Kontrol	25	16,40	1,84			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 13’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin istek faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-.927$ $p<.359$].

Tablo 14: Deney ve kontrol grubunun ön test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	15,13	2,58	46	-1,086	,283
Kontrol	25	15,96	2,70			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 14’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin güven faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-1.086$ $p<.283$].

Tablo 15: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	37,63	4,72	46	,842	,404
Kız	26	36,65	3,33			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 15’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sevme faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=.842$ $p<.404$].

Tablo 16: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	24,27	2,35	46	2,222	,031*
Kız	26	22,76	2,32			

* $p<.05$ seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 16’da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre fayda faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=2.222$ $p>.031$]. genel olarak ortalamaya bakıldığında bu farkın erkekler lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 17: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	19,63	3,18	46	,689	,494
Kız	26	18,92	3,86			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre ilgi faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=.689$ $p<.494$].

Tablo 18: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	16,31	2,19	46	,551	,584
Kız	26	16,00	1,81			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 18’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre istek faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=.551$ $p<.584$].

Tablo 19: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ön test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	16,68	2,55	46	2,897	,006*
Kız	26	14,61	2,38			

* $p<.05$ seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ön test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre güven faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=2.897$ $p>.006$]. Genel olarak ortalamalara bakıldığında bu farkın erkeklerin lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 20: Deney ve kontrol grubunun son test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	124,39	9,60	46	2,639	,011*
Kontrol	25	116,60	10,74			

*p<.05 seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=2.639$ $p>.011$]. Genel olarak grupların ortalamaları incelendiğinde bu farkın deney grubu lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 21: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	123,40	13,00	46	1,854	,070
Kız	26	117,73	7,98			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarına ilişkin t testi sonuçları Tablo 21’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.854$ $p<.070$].

Tablo 22: Deney ve kontrol grubunun son test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	42,56	3,75	46	3,382	,001*
Kontrol	25	38,44	4,61			

*p<.05 seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test sevme faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 22’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sevme faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=3.382$ $p>.001$]. Genel olarak ortalamalar incelendiğinde bu farkın deney grubu lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 23: Deney ve kontrol grubunun son test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	25,73	2,49	46	2,222	,031*
Kontrol	25	24,20	2,30			

*p<.05 seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 23’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin fayda faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=2.222$ $p>.031$]. Genel olarak ortalamalar incelendiğinde bu farkın deney grubu lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 24: Deney ve kontrol grubunun son test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	21,91	2,10	46	2,161	,036*
Kontrol	25	20,24	3,11			

*p<.05 seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 24’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ilgi faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=2.161$ $p>.036$]. Genel olarak ortalamalar incelendiğinde bu farkın deney grubu lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 25: Deney ve kontrol grubunun son test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	17,30	1,66	46	1,012	,317
Kontrol	25	16,80	1,77			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 25’te verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin istek faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.012$ $p<.317$].

Tablo 26: Deney ve kontrol grubunun son test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Deney	23	16,86	2,02	46	-,086	,932
Kontrol	25	16,92	2,01			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 26’da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin güven faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=-.086$ $p<.932$].

Tablo 27: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test sevmeye faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	41,00	5,53	46	,793	,432
Kız	26	39,92	3,82			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test sevmeye faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 27’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sevmeye faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=.793$ $p<.432$].

Tablo 28: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	25,63	2,90	46	1,828	,074
Kız	26	24,34	1,95			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test fayda faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 28’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre fayda faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.828$ $p<.074$].

Tablo 29: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	21,59	2,55	46	1,266	,212
Kız	26	20,57	2,92			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test ilgi faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 29’da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre ilgi faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.266$ $p<.212$].

Tablo 30: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	17,50	1,62	46	1,728	,091
Kız	26	16,65	1,74			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test istek faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 30’da verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre istek faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir [$t_{(46)}=1.728$ $p<.091$].

Tablo 31: Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre son test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	P
Erkek	22	17,68	1,93	46	2,658	,011*
Kız	26	16,23	1,83			

* $p<.05$ seviyesinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre son test güven faktörüne ilişkin t testi sonuçları Tablo 31’de verilmiştir. Buna göre deneysel çalışma sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre güven faktörüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t_{(46)}=2.658$ $p>.011$]. Genel olarak ortalamalar incelendiğinde bu farkın erkekler lehine olduğu görülmektedir.

V BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde sosyal bilgiler dersinde etkinlik temelli uygulamaların öğrenci başarısına etkisini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına yönelik sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler ortaya konmuştur.

5.1 Sonuçlar

Elde edilen bulgulara göre etkinlik temelli öğretim ile araştırmaya katılan öğrencilerin, sosyal bilgiler dersinde tutum, akademik başarı, dersi sevme ve derse karşı ilgileri ve aktif öğrenmeye yönelik derslerindeki başarılarında artış gözlenmiştir. Öğrencilerin aktif öğrenmeye yönelik başarılarında etkinlik uygulanmadan önce ön test uygulamalarında herhangi bir değişiklik bulunmazken, son test uygulamalarında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılıkta göstermektedir ki etkinliklerle öğrenciler derse daha aktif yaparak-yaşayarak öğrenme ile başarılarını artırdıkları görülmüştür. Etkinlik temelli öğretimde öğrenciler başarıyı tattıkları için derse daha aktif katıldıkları ve başarı gösterdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin başarı düzeylerini artırmak için öğrenme sürecine aktif katılmaları sağlanmalı ve öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatı verilmelidir (Uzun ve Keleş, 2012).

Öğrencilerin araştırmaya yönelik çalışmalara bakıldığında ise öğrenciler etkinlikler uygulanmadan önce herhangi bir araştırma içerisinde olmadıkları, bilgiyi ezbere öğrendikleri, başarılarında da yüksek bir oran olmadığı gözlemlenmiştir. Etkinlik temelli öğretimden sonra uygulanan son testte etkinliğin araştırma ve incelemeye yönelik başarıyı artırdığı tespit edilmiştir. Kısacası etkinlik temelli öğretimden önce uygulanan geleneksel yöntemlerde öğrencilerin başarılarında çok büyük bir yükseliş görülmemiştir. Ayrıca geleneksel eğitimde öğrenci bilgiyi alan pasif bir dinleyici olarak derse karşı başarısı alt seviyede olmuştur. Etkinlik temelli öğretimde ise öğrenci bilgiyi araştıran, sorgulayan, çalışmayı öğrenen, dersi seven ve derse karşı olumlu tutum gösteren, aktif öğrenmeyi öğrenen bir birey olarak başarısının arttığı görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında Hee (2005) tarafından yapılan çalışmada da

etkinlik temelli öğretimin öğrencilerin derse canlılık ve heyecan kattığı ve öğrencilerin etkinliklere karşı olumlu tutum geliştirdiği gözlemlenmiştir.

Bu araştırmada bulgularda yer alan alt boyutlara dayanarak şu sonuçlar elde edilmiştir;

- 1) Etkinlik uygulanan deney grubu ile geleneksel öğrenme yöntemi uygulanan kontrol grubunun başarıları deneysel işlem öncesinde birbirine çok yakın çıkmıştır. Tablo 2'deki sonuç bunu desteklemektedir.
- 2) Deney ve kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre başarılarında Tablo 3'e göre ön testte anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Yine aynı şekilde Tablo 7'de son testte deney grubunun cinsiyet değişkenine göre başarılarında da anlamlı bir fark yoktur. Fakat genel ortalamalarına bakıldığında erkeklerin ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.
- 3) Kontrol grubunun ünite işlenmeden önce başarısı ile ünite işlendikten sonraki başarısı arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 5 bu sonucu destekler niteliktedir. Fakat deney grubu ile karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Tablo 6 da bu sonucu destekler niteliktedir.
- 4) Kontrol grubunun cinsiyete göre başarısında ön test ve son test başarıları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir.
- 5) Deney grubu ile geleneksel öğrenme yöntemi uygulanan kontrol grubu arasındaki başarılarında deneysel işlem öncesinde Tablo 2'de elde edilen sonuçlara göre çok fark olmadığı belirlenmiş olup deneysel işlem sonrasında deney ve kontrol grubu arasındaki başarılarında Tablo 6'daki sonuçlara göre deney grubu lehine anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir. Deney grubunun başarısında deneysel işlem sonrasında artış görülmüştür.
- 6) Sonuç olarak sosyal bilgiler eğitiminde etkinlik temelli öğretimin, geleneksel öğretime göre, öğrenci başarısını anlamlı bir şekilde artırdığını göstermektedir.

- 7) Tablo 8'e göre bir dönemlik deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.
- 8) Tablo 9'a göre bir dönemlik deneysel çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

5.2 Öneriler

- Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretim sürekli yer bulmalı, ve etkinlikler çeşitlendirilerek öğretim süreci zenginleştirilmelidir.
- Etkinlik temelli öğretimin öğrencinin başarısının artırılmasından başka etkinlik temelli öğretimin öğrencilerin diğer yönlerini de nasıl etkilediğine bakılmalıdır.
- Etkinlik temelli öğretimin 6. Sınıf düzeyinden başka diğer şubelerde de uygulanması ve sonuçlarının yorumlanmasına ilişkin araştırmalar yapılmalıdır.
- Sosyal bilgiler dersinde her üniteye yönelik etkinlikler yapılmalı ve etkinlikler zenginleştirilmelidir.
- Etkinlikle öğrenme yöntemi diğer öğretim yöntem ve teknikleriyle birlikte kullanılabilir.
- Etkinlikle öğretim yöntemi, sosyal bilgiler dersi ile diğer dersler arasında disiplinler arası ilişkiler kurarak kullanılabilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretim uygulanırken, bu etkinlikleri daha da zengin hale getirebilmek için yardımcı yöntem ve tekniklerden yararlanılmalıdır.
- Okullarda etkinlik temelli öğretim uygulanması için uygun sınıf ortamları oluşturulması gerekmektedir.

-Sosyal bilgiler dersinde etkinlik temelli öğretim için gerekli materyaller zenginleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, K.Ü. (2003). Etkili Öğrenme ve Öğretim, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- AKIN, M. F. (2007). Özdeşlik Konusunun Öğretiminde Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Öğrenme Ürünlerine Etkileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- AKYÜZ, Y. (2001). Türk Eğitim Tarihi, Ankara: Pegem Akademi.
- ANANDALAKSHMY, S. (2007). Activity Based Learning. A Report On An Innovative Method İn Tamil Nadu. [Internet-23.04.2014] <http://www.ssa.tn.nic.in/docu/abl-report-by-dr.anandhalakshmi.pdf>
- ARI, K. & ÇAVUŞ, H.& SAĞLIK, N.(2010). İlköğretim 6.Sınıflarda Geometrik Kavramların Öğretiminde Etkinlik Temelli Öğrenimin Öğrenci Başarısına Etkisi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:27. Denizli.
- AYKAÇ, N. (2005). Öğretme ve Öğrenme Sürecinde Aktif Öğretim Yöntemleri. Ankara Naturel Yayınları.
- BARR, R.D., BARTH S.L ve SHERMİS, SS (1977). Defining The Social Studies, Bulletin, 51. Washington: National Council For The Social Studies.
- BARTH, James L. ve DEMİRTAŞ, Abdullah(1997), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Kaynak Üniteler*, Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Yayınları.
- BEGUM, S. , KHAN, B., (2012). Transition From Lecture Based To Activity Based Teaching Through Whole School Improvement İn Gilgit- Baltistan Pakistan, International J. Soc. Sci. & Education, Vol. 2 Issue 3 ,378-392.
- BİNBAŞIOĞLU, C. (1988). Özel Öğretim Yöntemleri 6.Basım, Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi.
- CAMCI, F. (2012). Aktif Öğrenmeye Dayalı Etkinlik Temelli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Becerilerine ve Öğrenme Sürecine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman.

- CAN, G., YAŞAR, Ş., & SÖZER, E. (1998). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- CHOO, C. B. (2007). Activity-Based Approach To Authentic Learning In A Vocational Institute. *Educational Media International*, 44(3), 185–205.
- CLEMENTS, D., H. (1997). (Mis) Constructing Constructivism. *Teaching Children Mathematics*. V. 14, N, 4: 198-200.
- CUNNINGHAM, D., & DUFFY, T. (1996). Constructivism: Implications For The Design And Delivery Of Instruction. *Handbook Of Research For Educational Communications And Ttechnology*, 51, 170-198.
- DEMİR, R., ÖZTÜRK, N. ve DÖKME, İ. (2012). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersine yönelik motivasyonlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 1 – 21.
- DEMİREL, Ö (2006). Öğretme sanatı. Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- ÇELİKKAYA, T. (2008). Yapılandırmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (5.Sınıf Örneği), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- DAUGHERTY, S., Grisham-Brown, J., & Hemmeter, M. L. (2001). The Effects Of Embedded Skill Instructions On The Acquisition Of Target And Nontarget Skills In Preschoolers With Developmental Delays. *Topics In Early Childhood Special Education*, 21, 213-221.
- DEMİRCİOĞLU, İ.H (2005). Sosyal Bilgiler Öğretimi. Öztürk, C., ve Dilek, D. (Editörler). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DOĞAN, Y. (2008). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli Çalışmaların Etkililiği.
- DOĞANAY, A. (2005). Öğretim Stratejileri. Öztürk, C., ve Dilek, D. (Editörler). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- DÖNMEZ, C. (2003), *Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler*, Sosyal Bilgiler Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu. (Editör: Cemalettin Şahin) Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- DUMAN, B. (2004). Öğrenme- Öğretmen Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim. Ankara Anı Yayıncılık.
- DUMAN, B. (2007). Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar. Gürbüz, O. (Editör). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DUVARCI, D. (2010). Activity-Based Chemistry Teaching: A Case Of “Elements And Compounds”. *Procedia Social And Behavioral Sciences*, 2, 2506–2509. doi: 10.1016/j.sbspro.2010.03.362
- EREN YAVUZ, K. (2005). Yeniden Yapılanan Sınıflar İçin Aktif Öğrenme Yöntemleri. Ankara: Ceceli Yayınları.
- ERDEN, M., AKMAN, Y. (1997). Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretme. Ankara: Arkadaş Yayınevi
- ERDEN, M. (1997). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara: Alkım Yayınevi.
- FEDEWA A. L., & Ahn, S. (2011). The Effects Of Physical Activity And Physical Fitness On Children's Achievement And Cognitive Outcomes: A Meta-Analysis. *Research Quarterly For Exercise And Sport*, 82(3), 521-535.
- FELDER, R.M And Brent, R,B.(1997). Effective Teaching Workshop . Nort Caoline State University.
- GÖMLEKSİZ, M. N. & KAN, A.Ü. (2013). Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2).
- HARMİN, M. 1994, Inspiring Active Learning: A Handbook For Teachers. Alexandria, Virginia: ASCD
- HEE, S. (2005). Activity Based Teaching for Effective Learning. Evani Venkata Ananthalakshmi Lecturer. pp.307-389.
- KAMBER, T. Acun, İ. Akar, C. (2011). İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Uygulanabilirliği, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4/2 195-218, Uşak.

- KÜÇÜKAHMET, L. (2000). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (11.Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KÜPÇÜ, A.R. (2008). Etkinlik Temelli Öğretim Yaklaşımının Orantısal Akıl Yürütmeye Dayalı Problem Çözme Başarısına Etkisi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- LARSEN FREEMAN, D. (1999). The Grammer Book. <http://www.tesl.ej.org/wordpress/issues/volume3/ej12/ej12r7/?wscr>
- MEB (2005), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu 6-7. Sınıflar*. TC. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı,. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, (2005a). İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4. – 5. Sınıflar) öğretim programı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB, (2005b). Sosyal Bilgiler 6. – 7. Sınıf Programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MERT CÜCE, A. P. (2012). Etkinlik Temelli Matematik Öğretimi Yapılan Sınıf Ortamından Yansımalar: Aksiyon Araştırması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- ÖZEN, A., & ERGENEKON, Y. (2011). Özel Eğitimde Etkinlik Temelli Öğretim Uygulamaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 351-362.
- ÖZTÜRK, C. (2009), *Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış*, (Ed. Cemil Öztürk), *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- SALEND, S. J. (tarihsiz). Using An Activities-Based Approach To Teach Science To Students With Disabilities. A Report. [Internet-07.07.2014] http://www.catea.gatech.edu/scitrain/kb/FullText_Articles/Salend.pdf
- SAFRAN, M. (2008), *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış*, (Ed: TAY, Bayram, Öcal, Adem), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: PegemA Akademi.
- SAVAŞ, E., OBAY, M., & DURU, A. (2006). Öğrenme Etkinliklerinin Öğrencilerin Matematik Başarıları Üzerindeki Etkisi. *Journal of Qafqaz University*, 17(1), 1-8.

- SCRUGGS, T. E., & Mastropieri, M. A. (1996). Teacher Perceptions Of Mainstreaming/İnclusion, 1958–1995: A Research Synthesis. *Exceptional Children*, 63(1), 59-74.
- SÖZER, Ersan (1998a). *Sosyal Bilgiler Kapsamında Sosyal Bilgilerin Yeri ve Önemi*, (Ed: Gürhan Can), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Eskişehir: Açık Öğretim Yayınları.
- SÖZER. Ersan. (1998). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- SÖNMEZ, V. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi (Genişletilmiş 2.Baskı)* Ankara: Pegem Yayıncılık.
- SUPERFINE, W. (1999). Why Use Activity Based Learning İn The Young Learner Classroom? *Educação & Comunicação*, 7, 27-36.
- ŞENGÖREN, S.K. (2006). *Optik Dersi Işıқта Girişim ve Kırınım Konularının Etkinlik Temelli Öğretimi: İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Etkilerinin Araştırılması*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- TAN, Ş, KAYABAŞI, Y ve ERDOĞAN, A (2002), “ *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*” (Geliştirilmiş 3. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- TARMAN, B., Ergür, Ş., Eryıldız, F. (2012). Yenilenen Sosyal Bilgiler Programına Dair Bir Değerlendirme. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11(1):103-135.
- Türk Dil Kurumu. 05.06.2017 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ. 26.01.2018 tarihinde <https://www.tedankara.k12.tr/index.php/ortaokul-etkinlik> adresinden alınmıştır.
- UZUN, N., & KELEŞ, Ö. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi/Evaluation Of Primary School Students' Motivation Levels For Science Learning. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20).
- WARD, DR, & TİESSEN, EL (1997). Web'e Eğitimsel Değer Katmak: AlivePages ile Aktif Öğrenme. *Eğitim Teknolojisi* , 37(5), 22-31.
- YENİCE, N., SAYDAM, G. ve TELLİ S. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyonlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. Ahi

Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 13, Sayı 2,
Ağustos 2012, Sayfa 231-247.

EKLER

Ek 1: Başarı Testi

1. Petro- kimya tesisleri genellikle kıyılara yakın yerlerde kurulmuşlardır. Aşağıdaki petro-kimya tesislerinden hangileri bu genellemeye uymaz?

- A) İzmir   B) Mersin   C) İzmit   D) Kırıkkale
CEVAP D

2. Çevre sorunları, doğal afetler gibi büyük boyutludur. Sadece meydana geldiği alanı etkilememektedir. Çevre sorunları için aşağıdaki çalışmalardan öncelikle hangisinin yapılması gerekir?

- A) Ülkeler arası iş birliği gerçekleştirilmelidir.
B) Yardım kuruluşları artırılmalıdır.
C) Haberleşme ağı geliştirilmelidir.
D) Ülkeler arası ticari ilişkiler geliştirilmelidir.

CEVAP A

3. Aşağıdakilerden hangisi uluslararası ilişkileri kuvvetlendiren kültürel etkinliklerden değildir?

- A) Sinema   B) Tiyatro   C) Resim sergisi   D) Futbol
CEVAP D

4. Marmara bölgesi sanayi yönünden diğer bölgelerden çok gelişmiştir. Bu durumun nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Uygun iklim özellikleri
B) Verimli tarım alanları
C) Enerji kaynaklarının zenginliği
D) Ulaşım şartlarının elverişli olması

CEVAP B

5. Bir ÷lkeye giren veya bir ÷lkeden çıkan mal veya eşyalar üzerinden alınan verginin işlemiyle uğraşan devlet kuruluşuna .....denir?

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin gelmesi uygundur?

- A) Gümrük   B) Turizm   C) Eğitim   D) Ekonomi

CEVAP A

6. Birçok vatandaşımızın başta Almanya olmak üzere çeşitli ÷lkelere göç etmesinin en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sağlık   B) Turizm   C) Eğitim   D) Ekonomi

CEVAP D

7. Türk İş Birliği ve Kalkınma Ajansının kısa yazılışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) TİKA   B) TÜİE   C) DİE   D) TURSAB

CEVAP A

8. I. Mevlana

II. Yunus Emre

III. Hacı Bektaş-ı Veli

Yukarıdaki düşünürlerden hangileri insan sevgisini temel alan görüşleri ile dünyanın hayranlığını kazanmışlardır?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III   D) I,II ve III

CEVAP D

9. Aşağıdakilerden hangisi gelişmiş ÷lkelerdeki nüfusun özelliklerinden biri olamaz?

- A) Nüfus artış hızı yüksektir.
B) Eğitim düzeyi yüksektir.
C) Ortalama ömür uzundur.
D) Hizmet sektöründe çalışanlar çoktur.

CEVAP A

10. Türkiye'nin en uzun ve en kısa kara sınırı aşağıdaki ülkelerden hangileriyledir?

En Uzun

En Kısa

A) İran	Ermenistan
B) Suriye	Nahçıvan
C) Suriye	Gürcistan
D) Yunanistan	Bulgaristan

CEVAP B

11. I. Ormanlar

II. Yer altı kaynakları

III. Su kaynakları

IV. İş gücü

V. Sermaye

Yukarıda verilenlerden hangileri doğal kaynak değildir?

A) I-II

B) I-III

C) II-III

D) IV-V

CEVAP D

12. Aşağıda verilen ürün çiftlerinden hangisi Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerden değildir?

A) Pamuk-Fındık	B) Konfeksiyon-Otomobil
C) İlaç- Silah	D) Beyaz Eşya- Ham Maden

CEVAP C

13. Dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetler dengeli bir şekilde dağılmamıştır. Kuzey Avrupa'da nüfus yoğundur. Bu durumun temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yer altı kaynakları zengindir	B) Turizm faaliyetleri gelişmiştir.
C) Tarımsal alanlar geniştir.	D) Ticaret faaliyetleri gelişmiştir.

CEVAP D

14. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'nin dünya ülkeleri arasındaki önemini daha çok artırmıştır?

- A) Tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesi   B) Zengin yer altı kaynaklarına sahip olması
C) Genç nüfusa sahip olması   D) Asya ve Avrupa kıtaları arasında bir köprü olması

CEVAP D

15. Ticaret, turizm, ulaşım ve haberleşme alanlarında çalışan insanlar hangi ekonomik sektör içerisinde değerlendirilir?

- A) Hizmet   B) Sanayi   C) Tarım   D) Endüstri

CEVAP A

16. I. Azerbaycan
II. Gürcistan
III. Özbekistan
IV. Kırgızistan

Yukarıda verilen ülkelerden hangisi Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsızlığını kazanmış Türk Cumhuriyetlerinden biri değildir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

CEVAP D

17. Bir ülkenin başka bir ülkeden mal almasına ithalat, başka bir ülkeye mal satmasına ise ihracat denir.

Buna göre, ülkemizin iklim şartları da düşünüldüğünde aşağıdaki ürünlerden hangisinin ithalatının daha fazla yapılması beklenir?

- A) Fındık   B) Muz   C) Şeker Pancarı   D) Zeytin

CEVAP B

18. Büyük bir şirkette üst düzey yönetici olarak çalışan Ahmet Bey, gıda sektöründe çalışmaya karar veren şirketi için Türkiye'nin uygun bir yerinde salça fabrikası kurmak istemektedir. Ahmet Bey'in, iyi bir yönetici olarak böyle bir fabrikanın kurulmasında hangi faktörlere dikkat etmesi gerekmemektedir?

- A) Ham maddeye yakınlık   B) Ulaşım imkanlarının kolaylığı
C) Enerji kaynaklarına yakınlık   D) Turizm değerlerinin varlığı

CEVAP D

19. Ayşe, bilgisayar ve elektronik alet kullanmaya, bozulan bir şeyi tamir etmeye ve çizim yapmaya meraklı biridir. Ayşe'nin bu özelliklerine göre aşağıdaki hangi mesleği seçmesi onun mesleğinde daha başarılı olmasını sağlayacaktır?

- A) Öğretmenlik   B) Muhasebecilik   C) Yazarlık   D) Bilgisayar Mühendisliği

CEVAP D

20. 'Batı ve Doğu Türkistan bölgesinde bulunan bağımsız ve özerk devletlerle Türkiye çok yakın ve dostane ilişkiler kurmalıdır.'

Diyen bir tarihçi bu görüşünü kanıt olarak aşağıdakilerden hangisini gösteremez?

- A) Nüfuslarının çoğunluğunu Türklerin oluşturması
B) Tarihi ve kültürel bağlarımızın olmasını
C) Bu ülkelerin yer altı kaynakları bakımından zengin olmasını
D) Yurtta barış cihanda barış anlayışımızın olmasını

CEVAP B

Ek 2: Ölçme Aracı

SOSYAL BİLGİLER DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Her cümleyi okuyunuz ve bu cümlelerin sağındaki seçeneklerden size uygun olanı daire içine alınız. Cümlelerde doğru ya da yanlış yoktur. Sadece sizin için en doğru olanı seçiniz. Cümlelere vereceğiniz yanıtlar için seçeneklerden size en uygun olanın altındaki kutuyu X şeklinde işaretleyin. Burada belirteceğiniz görüşler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacak, hiçbir şekilde sizi değerlendirmek amacıyla kullanılmayacaktır. **Vereceğiniz bütün yanıtlar gizli tutulacaktır. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız ve her biri için tek bir yanıt veriniz.**

Vereceğiniz yanıtlar için teşekkür ederim.

Serhat BOZKURT

	Sınıf:..... Cinsiyet: E ( ) K ( )	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Sosyal Bilgiler benim için önemli bir derstir.					
2	Sosyal Bilgiler dersinin bir an önce bitmesini isterim.					
3	Gelecekte Sosyal Bilgiler öğretmeni olmak isterim.					
4	Sosyal Bilgiler dersine çalışmaktan nefret ederim.					
5	Sosyal Bilgiler dersindeki konulara merak duyarım.					
6	Sosyal Bilgiler dersindeki konular ilgimi çeker.					

7	Sosyal Bilgiler dersine çalışmak yorucudur.					
8	Sosyal Bilgiler dersi yerine başka dersleri tercih ederim.					
9	Kendimi iyi ifade edebildiğim derslerden biri Sosyal Bilgilerdir.					
10	Ne yaparsam yapayım Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olamam.					
11	Sosyal Bilgiler dersine çalışırken sıkılmam.					
12	Sosyal bilgiler dersini ilgiyle takip ederim.					
13	Sosyal Bilgiler dersinde kendimi gergin hissedirim.					
14	Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını heyecanla beklerim.					
15	Sosyal Bilgiler dersinde zorlanırım.					
16	Boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bir şeyler okumaktan hoşlanırım.					
17	Sosyal Bilgiler dersini daha uzun süre işlemek isterim.					
18	Keşke Sosyal Bilgiler dersi hiç olmasaydı.					
19	Sosyal Bilgiler kendimi yetersiz hissettiğim derslerden biridir.					
20	Sosyal Bilgiler dersinin işlenmesini hiç istemem.					
21	Sosyal Bilgiler dersini gerekli bulurum.					
22	Sosyal Bilgiler dersindeki konular ilgimi çeker.					

23	Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerim bana hiç fayda sağlamaz.					
24	Sosyal Bilgiler dersinde görev almaktan memnun olurum.					
25	Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını hiç istemem.					
26	Sosyal Bilgiler dersinde kendimi güvende hissedirim.					
27	Sosyal Bilgiler gereksiz bir derstir.					
28	Sosyal Bilgiler dersinin bitmesini istemem.					
29	Sosyal Bilgiler dersini sevmem.					

Ek-3 Etkinlikler

Ek-1 Ekonomik Faaliyetler Etkinliği

Grafiği inceleyerek aşağıdaki soruları cevaplandırınız

ÜLKE ADI	İHRACAT MİKTARI	İTHALAT MİKTARI	İHRACATTAKİ ANA ÜRÜN	İTHALATTAKİ ANA ÜRÜN
BULGARİSTAN	894.326	959.471	Sanayi ürünleri	Demir dışı metaller
YUNANİSTAN	1.170.835	594.350	Sanayi ürünleri	Tarımsal ham maddeler
GÜRCİSTAN	199.699	306.669	Sanayi ürünleri	Madencilik ürünleri
AZERBAYCAN	403.942	135.538	Sanayi ürünleri	Petrol ve ürünleri
KAZAKİSTAN	355.590	442.193	Sanayi ürünleri	Demir dışı metaller
KIRGIZİSTAN	74.701	13.383	Sanayi ürünleri	Canlı hayvan ve gıda maddeleri
TACİKİSTAN	41.637	62.817	Sanayi ürünleri	Demir dışı metaller
TÜRKMENİSTAN	214.849	175.795	Sanayi ürünleri	Mineraller yakıtlar ve yağlar
ÖZBEKİSTAN	145.225	178.671	Sanayi ürünleri	Demir ve çelik
İRAN	812.593	1.962.058	Sanayi ürünleri	Petrol ve ürünleri
SURİYE	394.783	357.657	Sanayi ürünleri	Petrol ve ürünleri

D kaynağı : TÜİK, 2005

1) Türkiye'nin ithalatında önde gelen ülkeler hangisidir?

.....
.....

2) Türkiye'nin ihracatında önde giden ülke hangisidir?

.....
.....

3) Türkiye'nin ithalatında çok fazla yer almayan ülkeler hangileridir?

.....
.....
.....

4) Türkiye petrol ve petrol ürünlerini en çok hangi ülkelerden ithal etmektedir?

.....
.....
.....

5) Türkiye'nin ihracatında sanayi ürünlerinin ana ürün olarak yer alması, Türk sanayisinin komşu ülkeler ile Türk cumhuriyetlerinden gelişmiş olduğunun kanıtı mıdır? Neden?

.....
.....
.....

Ek-2

İhracat İthalat Etkinliği

Aşağıdaki ürünleri uygun şekilde kutulara yerleştiriniz

FINDIK

BİLGİSAYAR

PETROL

MUZ

TEKSTİL ÜRÜNÜ

KAHVE

BOR

İLAÇ

TIBBİ CİHAZ

BAKIR

İHRAÇ ÜRÜNLERİ

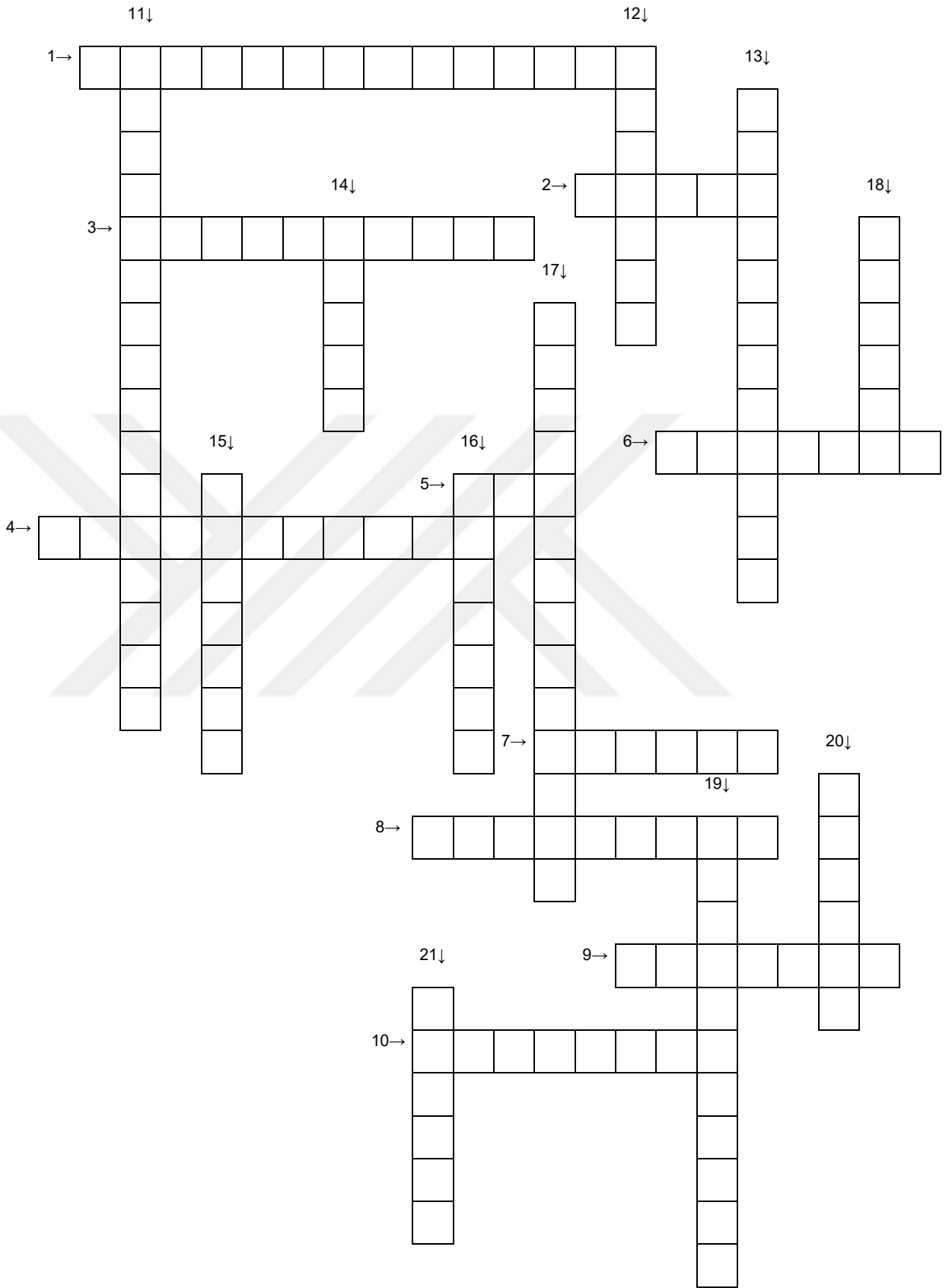
İTHAL ÜRÜNLERİ

- Aşağıdaki Başta boş bırakılan yerlere (D,Y) işaretleri ile doldurunuz.

	Türkiye Muzu, Otomotivi, uçakları ithalat etmektedir.
	Dünyada nüfus yoğunluğunu her yerde aynı olmamasının nedeni hayvan türleridir.
	İhracatı fazla ithalatı az olan ülkeler her zaman gelişmiş olur.
	TİKA'nın açılımı: Türk İş Birliği ve Koordinasyon ajansı başkanlığı.
	Sık ormanlık alanlar nüfusun yoğun olduğu yerlerdir.
	Afetler yardımlaşmanın üst seviyede olduğu durumlardır.
	Depremler yüzünden tüm ülkeler birleşip yardım etmektedir.
	Atatürk milli bağımsızlık duygusu tarafsız bir politika izlediğini anlatmaz.

- Aşağıda verilen boşlukları doldurunuz.

1. Türkiye'de ..... Fazladır.
2. Dışarıya satılan mala .....denir.
3. Dışarıdan alınan mala .....denir.

Sorular:

- 1- Doğal kaynakların aşırı ve yanlış kullanılması, tahrip edilmesi sonucunda çevrede dengenin olumsuz yönde bozulması ve birtakım sorunların ortaya çıkması.
- 2- Alım satım, alışveriş yapılan yer.
- 3- Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey.
- 4- Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.
- 5- Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı.
- 6- İnsanların yaşayabilmek için üretme, ürettiklerini bölüşme biçimlerinin ve bu faaliyetlerden doğan ilişkilerin bütünü, iktisat.
- 7- Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.
- 8- Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması, yardımlaşması.
- 9- Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar, anane.
- 10- Bir ülkenin, bir toplumun, maddi ve manevi varlıklarının, fikir, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerinin tümü, medeniyet.
- 11- Ekonomi ile ilgili yapılan çalışmalar.
- 12- Bir ülkenin ürettiği malları başka bir ülkeye veya ülkelere satması, dış satım.
- 13- Tüm dünyayı ilgilendiren sorun.
- 14- Televizyon, gazete ve dergi sektörünün genel adı.
- 15- Duyularla değil, yalnızca ruhen algılanabilen asıl gerçeklik, mütalaa, fikir, mülahaza, ide, idea.
- 16- Bir zaman dilimi içindeki farklılaşma durumu.
- 17- Doğada rastlandığı gibi, doğaya uygun olan, doğa güçlerine, kurallarına uyan, tabii kaynaklar.
- 18- Köyler, şehirler, ülkeler arasında bir yerden bir yere gidiş geliş.
- 19- Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.
- 20- Anma, kutlama, nişan, evlenme, ölüm gibi sebeplerle yapılan toplantı, merasim, seremoni.
- 21- Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi.

ADI: SORUN AVCILARI

DERS : SOSYAL BİLGİLER

SINIF : 6

YAKLAŞIK SÜRE : 40' + 40'

ÖĞRENME ALANI : KÜRESEL BAĞLANTILAR

ÜNİTE : ÜLKEMİZ VE DÜNYA

TEMEL BECERİLER : Eleştirel düşünme, iletişim, karar verme, sosyal katılım, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma

KAZANIMLAR : Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içerisinde olmasının önemini fark eder.

MATERYALLER : Büyük çalışma kâğıtları, kalemler, sözlük.

KAYNAK :

SÜREÇ

1. “Hayat Bayram Olsa” şarkısının sözlerini tahtaya yazınız (Ek-1). Şarkıyı sınıfta dinletiniz.

Öğrencilerinize aşağıdaki sorular ile insanların sorunları birlikte çözebileceklerini bulmalarını

sağlayınız.

- Sizce bu şarkıda verilmek istenen mesaj nedir?
- Neden insanlar el ele vermeli?
- İnsanlara yardım ettiğinde neler hissediyorsunuz?
- Geçmişte başkaları ile birlikte hareket ettiğiniz, birlikte çözüm aradığınız sorunlara birkaç somut örnek verir misiniz? Bu sorunların çözümüne sizin katkınız oldu mu?

2. Sınıfta Ek-2’deki oyunu oynatınız.

Sözlüklerinden işbirliği ve dayanışma sözcüklerinin anlamlarını bulmalarını isteyiniz. Daha sonra tanımlarda yer alan ortak öğeleri buldurarak öğrencilerinizden yeni bir tanım yapmalarını isteyebilirsiniz. “İşbirliği” ve “dayanışma” sözcüklerini birkaç öğrencinizden pantomim yaparak sergilemelerini isteyiniz.

3. Ek-3’deki metinleri sınıfta okutunuz. Metinler üzerinden aşağıdaki sorularla doğal afetlerde ve çevre sorunlarında ülkeler arası işbirliği ve dayanışmanın sorunların çözümündeki etkisini, öğrencilerinizin tartışmasını sağlayabilirsiniz.

- Bir yerdeki çevre sorununun etki alanı, sorunun sebebinin doğduğu yerle mi sınırlıdır? Örneklerle açıklayınız?
- İş birliği yapmak, dayanışma içinde olmak insana/insanlığa neler katar; yapılmadığı zaman neler kaybederiz?

Sınıfta beş grup oluşturarak, grupların birer sözcü seçmelerini ve gruplarına konuyla ilgili bir isim bulmalarını isteyiniz. “Ülkeler doğal afetlerde ya da çevre sorunlarında nasıl bir dayanışma ve işbirliği içine girebilirler?” konusunda çalışma yapmalarını isteyiniz. Gruplardan önerilerini büyük çalışma kâğıtlarına yazmalarını ve bunu resimle ifade etmelerini isteyiniz. On dakika içinde çalışmalarını tamamlamaları gerektiğini belirtiniz. Süre sonunda gruplardan çalışmalarını masalarına bırakmalarını isteyiniz. Gruplardan diğer grupların çalışmalarını incelemelerini isteyiniz. Dersin sonunda; “Doğal afetlerde ve çevre sorunlarında ülkelerin işbirliği ve dayanışma içerisinde olmasının sorunların çözümüne etkisini” sınıfça değerlendiriniz.

(Yararlanılan kaynak: www.gezegenim.com)

HAYAT BAYRAM OLSA

Şu dünyadaki en mutlu kişi,

Mutluluk verendir.

Şu dünyadaki sevilen kişi,

Sevmeyi bilendir.

Şu dünyadaki en güçlü kişi,

Güçlükten gelendir.

Bütün dünya buna inansa.

Bir inansa, hayat bayram olsa.

İnsanlar el ele tutuşsa, birlik olsa,

Uzansak sonsuza.

Şu dünyadaki en olgun kişi,

Acıya gülendir.

Şu dünyadaki en zengin kişi,

Gönül fethedendir.

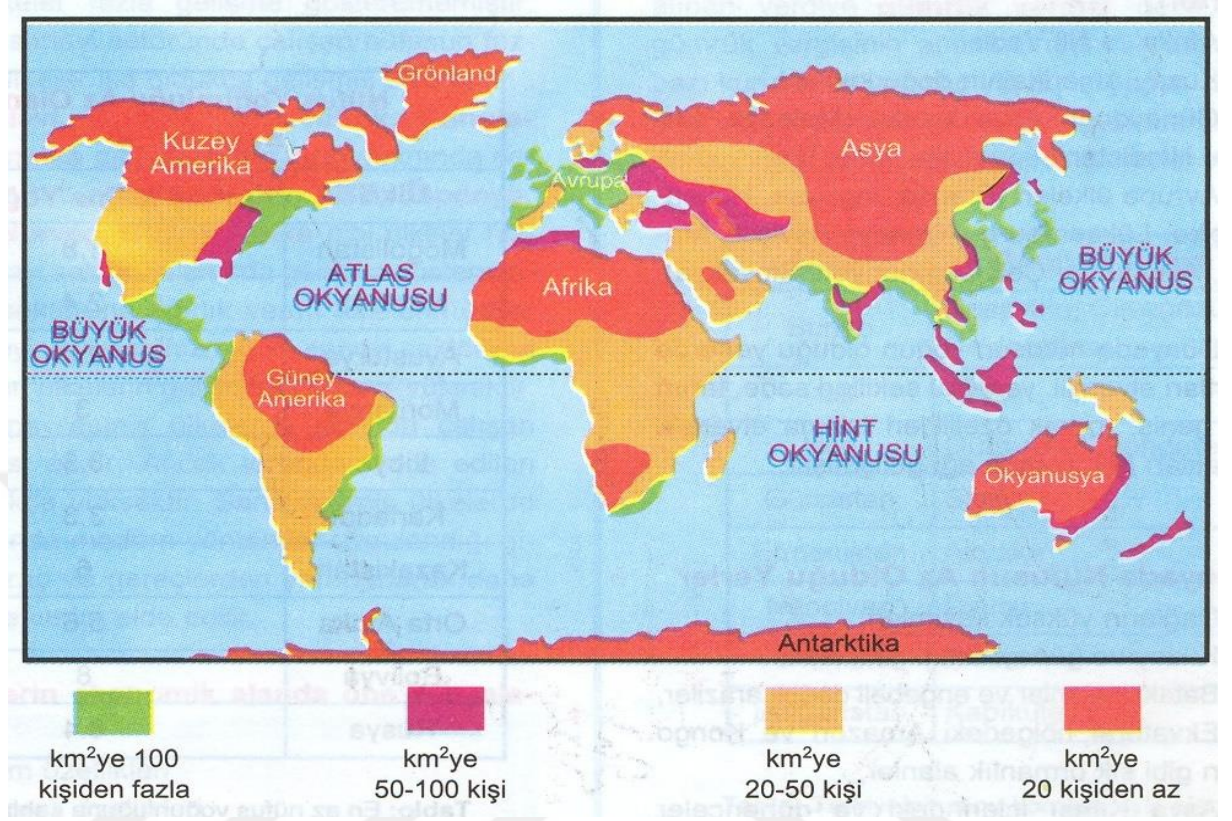
Şu dünyadaki en soylu kişi,

İnsafa gelendir.

Şu dünyadaki en üstün kişi,

İnsanı severdir.

Nüfusu kalabalık olan dört ülke yazınız

- 1
- 2
- 3
- 4

Nüfusu seyrek olan dört ülke yazınız

- 1
- 2
- 3
- 4

Bir yerde nüfusun yoğun olma sebepleri nelerdir?

Bir yerde nüfusun seyrek olma sebepleri nelerdir?

Aşağıdaki cümlelerden doğru olanlarının başına "D", yanlış olanların başına "Y" harfi yazınız.

1. (D) Asya kıtasının güney ve güneydoğusu dünyanın yoğun nüfuslu yerlerinden biridir.
2. (D) Avrupa kıtasının yoğun nüfuslu olmasının nedeni endüstri, madencilik ve ticaretin gelişmiş olmasıdır.
3. (Y) Kuzey Amerika kıtasının doğu kıyıları dünyanın تنها nüfuslu yerlerindedir.
4. (D) Japonya'nın yoğun nüfuslu olmasının nedenleri iklimin elverişli olması ve sanayinin gelişmesidir.
5. (D) Hindistan'da Ganj ve İndus, Mısır'da Nil Irmağı havzaları yoğun nüfuslu yerlerdir.
6. (D) Üzerinde yerleşik hayat olmayan tek kıta Antartika'dır.
7. (D) Çöllerde su çıkan yerlere vaha denir.
8. (D) Çöllerde vahalar çevresi nüfuslanmıştır.
9. (D) Ülkemizde ılıman iklim görülmesi çok çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilebilmesini sağlamıştır.
10. (D) Çok sıcak ve çok soğuk iklim, olan bölgelerde nüfus tenhadır.
11. (D) Yer altı kaynaklarının işletildiği yerlerde nüfus yoğundur.
12. (Y) Sıcak ve kurak bölgelerde nüfus fazladır.
13. (D) İnsanlık tarihi boyunca insanlar suya kolay ulaşabilmek için akarsu ve göl kıyılarını yerleşim alanı olarak seçmişlerdir.
14. (D) Dağlık alanlar, تنها nüfuslu yerlerdir.
15. (Y) Ilıman kuşakta yüksek yerlerde, sıcak kuşakta alçak yerlerde yerleşim yoğundur.
16. (D) Ulaşımın zor olduğu yerlerde nüfus tenhadır.
17. (Y) Büyük yolların geçtiği yerler ile bu yolların kesişim alanları تنها nüfuslu yerlerdir.
18. (D) Sanayinin geliştiği yerlerde iş olanakları arttığı için buralarda nüfus, dışarıdan gelen göçlerle artar.

19. (Y) Deniz kenarından karaların iç kesimlerine doğru gidildikçe, nüfus ve nüfus yoğunluğu artar.
20. (D) Türkiye'nin Avrupa, Afrika ve Asya ülkeleri arasındaki ticaret yolları üzerinde bulunması ticaretin gelişmesini olumlu yönde etkilemiştir.
21. (D) Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin Akdeniz ve okyanuslara tek deniz yolu bağlantılarını İstanbul ve Çanakkale boğazları sağlar.
22. (D) Yurdumuzda nüfusu en fazla olan bölge Marmara Bölgesi'dir.
23. (Y) Marmara Bölgesi'nin, bölgelerimiz içinde en fazla nüfusa sahip olmasının temel nedeni yüzölçümünün küçük olmasıdır.
24. (D) Marmara Bölgesi'nde sanayi ve ticaretin gelişmiş olması nüfusunun fazla olmasını sağlamıştır.
25. (D) Doğu Anadolu Bölgesi'nde nüfusun seyrek olmasının nedeni dağlık ve iklimin çok sert olmasıdır.
26. (D) Bir devletin yabancı devletlerle yaptığı alışverişe dış ticaret denir.
27. (Y) Bir ülkenin başka bir ülkeden mal getirmesine veya satın almasına ihracat denir.
28. (Y) Bir ülkenin ürettiği malları başka bir ülkeye veya ülkelere satmasına ithalat denir.
29. (D) Bir ülkenin ihracatında (dış satım) sanayi ürünleri, ithalatında ham maddeler önemli bir paya sahipse bu ülke sanayileşmiş bir ülkedir.
30. (Y) Türkiye'nin hem ihracatında hem de ithalatında ilk sıradaki ülke Almanya'dır.
31. (Y) Türkiye Almanya'dan en çok tarım ve tekstil ürünleri satın alır.
32. (Y) Türkiye, İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya gibi Avrupa'nın sanayileşmiş ülkelerine otomobil, makineler, ilaç ve kimyasal maddeler satar.
33. (Y) Türkmenistan, Türkiye'den petrol, işlenmemiş deri, pamuk satın alır; Türkiye'ye, tarımsal ilaçlar, tekstil ürünleri, deri ve kösele satar.
34. (D) Hollanda'da hayvancılık çok gelişmiştir. Bu yüzden ihracatında süt, peynir ve tereyağı hayvansal ürünler önemli bir paya sahiptir.
35. (D) Amerika Birleşik Devletleri, dünya üzerinde sanayisi en gelişmiş ülkedir.
36. (D) Azerbaycan petroleri, Baku - Tiflis - Ceyhan petrol boru hattı ile Ceyhan'a getirilir.

Acil yardım ulaşmazsa ölü sayısı 300 bine çıkabilir	06.01.2005
Milliyet	
Birleşmiş Milletler (BM), Güney Asya'daki tsunami felâketinden kurtulmayı başaranların tümüne hafta sonuna kadar temiz su ve diğer acil yardımlar sağlanamazsa, ölü sayısının 300 bine ulaşabileceği uyarısında bulundu.	
BM'ye bağlı Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), internette yayımladığı açıklamada, felâket bölgelerindeki sağlık koşullarına ve salgın hastalık tehlikesine işaret ederek, salgın hastalıkların önlenmesi için hafta sonuna dek tüm felâketzedelere temiz su ve acil yardımın ulaştırılmasının önemini vurguladı.	
Kolera ve dizanteri gibi hastalıkların önlenmesi için çok sayıda bölgeye acil yardım ulaştırıldığı belirtilen açıklamada, ancak bunun yetersiz olduğu ve özellikle bazı bölgelerde temiz içme suyu gereksiniminin had safhada olduğu kaydedildi.	
DSÖ açıklamasında, "Hafta sonuna kadar tüm felâketzedelere temel gereksinimleri ulaştırılmazsa, enfeksiyonlu salgın hastalıkların tsunami kadar doğrudan etki yapacağı ve ölü sayısının ikiye katlanabileceğinden endişe ediliyor" denildi.	

Yukarıdaki metni okuduktan sonra aşağıdaki soruları cevaplamaya başlayabilirsiniz.

—Sizce bu sorun nasıl çözüme kavuşturulabilir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bu olayla veya gündemdeki doğal afetlerle ve çevre sorunları ile ilgili olayları gazetelerden/ internetten araştırma yapmanız gerekiyor. Topladığınız haberleri çalışma kâğıdının arkasına ekleyebilirsiniz.

—Bulduğunuz haberlerdeki olgu ve görüşleri ayırarak aşağıdaki tabloya yazınız?

KAYNAĞIN ADI	OLGU	GÖRÜŞ

Olayla ilgili elinizdeki kaynaklar ve verilerden yararlanarak bu olayla ilgili kendi haberinizi oluşturmanız gerekiyor. Bunun için aşağıdaki tabloyu doldurunuz. Haberle ilgili sizi en çok etkileyen fotoğrafı çalışma kâğıdının arkasına ekleyebilirsiniz.

HABERİN İSMİ: (BİR İSİM VEREBİLİRSİNİZ)	
OLAYIN NEDENLERİ	

OLAYIN SONUÇLARI	
OLAYDAN ETKİLENEN ÜLKELER	
OLAYIN ÇÖZÜMÜ İÇİN ÇALIŞAN ÜLKELER	
OLAYLA İLGİLİ ALINMIŞ ORTAK KARARLAR	
OLAYIN ÇÖZÜMÜ İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALAR VE PROJELER	

—Araştırdığınız olaydaki sorunu yaşayan ülkelerin bunu tek başlarına çözmeleri mümkün mü? Neden?

.....
.....
.....
.....

—Ülkelerin bu gibi felâketlerde iş birliği ve dayanışma içinde olması niçin gereklidir?

.....
.....
.....
.....

—Bu olayın dışında ülkeler başka ne gibi durumlarda iş birliği ve dayanışma içinde olmalıdır? Nedenleri ile açıklar mısınız?

.....
.....
.....
.....

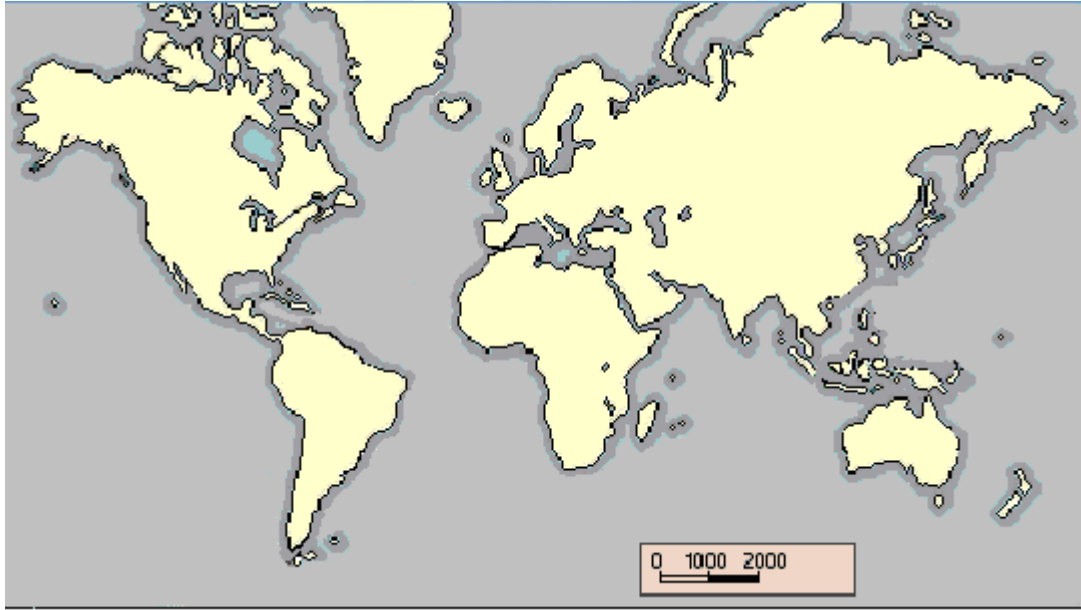
—Ülkelerin iş birliği ve dayanışmasını yeterli buluyor musunuz? Niçin?

.....
.....
.....
.....

—Yapılan iş birliği ve dayanışmanın hiçbirisinin yapılmadığını var sayalım. Sonuç ne olurdu? Açıklayın.

.....
.....
.....
.....

—Araştırdığınız olaydaki problemin gerçekleştiği ülkeleri aşağıdaki “dilsiz” haritada işaretleyiniz.

—Bir Atlastan yararlanarak, problemin yaşandığı bölgenin matematik konumunu bulun. Yukarıdaki harita üzerinde paralel ve meridyen değerlerini çizerek gösteriniz.

.....
.....
.....
.....

—Bir bilim adamı, bu tür olaylarda uluslar arası yardım örgütlerinin çalışmalarının çok önemli olduğunu, bundan dolayı insanların bu örgütlere destek olması gerektiğini söyledi. Siz bilim adamının görüşüne katılıyor musunuz? Neden?

.....

.....

.....

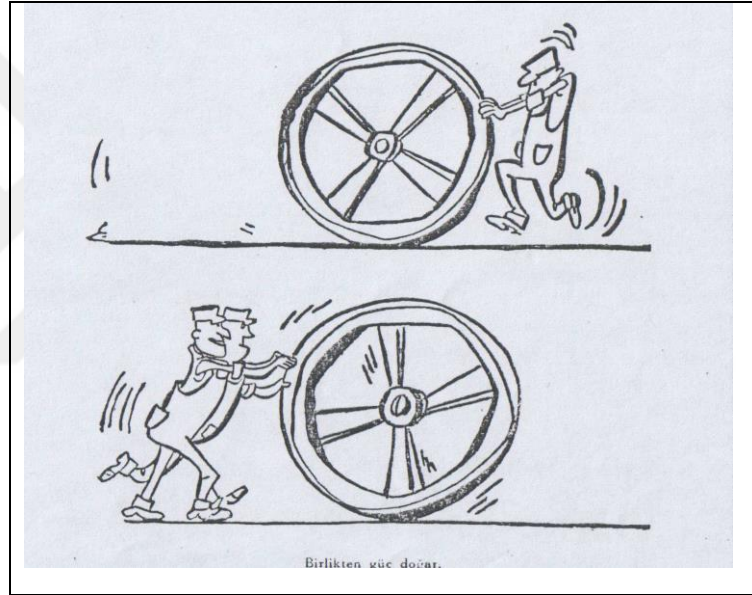
.....

.....

.....

.....

.....

Yukarıdaki karikatürü ülkeler arası iş birliği ve dayanışma açısından değerlendirerek bir metin yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Serhat BOZKURT
Doğum Yeri ve Tarihi : Kayseri 1986
Medeni Hali : Evli
İletişim Bilgileri : serhatbozkurt38@gmail.com
05534766738

EĞİTİM

2000-2003 : Kayseri Fevzi Çakmak Lisesi
2007-2011 : Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü
2014-2018 : Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı

İŞ DENEYİMİ

2012-2013 Kayseri Turgut Özal Ortaokulu – Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2013-2014 Kayseri Yalçın Delikan Ortaokulu – Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2014-2015 Kayseri 75. Yıl İMKB Ortaokulu - Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2015-2016 Kayseri Çetin Şen (BİLSEM) - Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2016-2017 İbrahim Tennuri Ortaokulu - Sosyal Bilgiler Öğretmeni
2017-2018 Kayseri Bilgenesil Ortaokulu - Sosyal Bilgiler Öğretmeni